

300 anys de migracions a Sant Just Desvern

CRISTINA GANDÓY VILARDEBÓ, ÀNGEL GONZALO MARTÍ,
JORDI GUMÀ LAO, ANTONIO LÓPEZ GAY

Aquesta és una edició limitada d'aquest treball en què únicament es presenten els capítols 3, "L'explosió migratòria de Sant Just Desvern. Les dècades centrals del segle XX", i 4, "La dinàmica migratòria de Sant Just Desvern de 1975 a 1999. L'especialització residencial". Addicionalment també s'han inclòs la "Presentació", la "Introducció historicodemogràfica als segles XVIII i XIX" i els textos de síntesi dels capítols 1 i 2 sobre el període 1857-1936, que situen el lector a l'inici de l'estudi que té continuïtat en els dos capítols esmentats. El treball va ser presentat pels autors el març del 2002, com a resultat de la recerca becada per l'Ajuntament de Sant Just Desvern i el Centre d'Estudis Santjustencs. L'estudi complet es pot consultar a l'Arxiu Històric de Sant Just Desvern.

Foto: església, ajuntament i carrer Bonavista amb la torre Carola en una imatge de finals dels anys quaranta o principis dels cinquanta, segons un dibuix de Josep M. Ribes i Vives (fons de la família Ribes Riera).

Resum

El present treball és un extracte de *300 anys de migracions a Sant Just Desvern*. Comprèn el text *in extenso* de les dècades centrals del segle XX, precedit per la “Introducció historicodemogràfica als segles XVIII i XIX” i una síntesi del període 1875-1936.

El moviment immigratori i emigratori d'aquests anys s'aborda a partir de les dades que ofereixen els arxius parroquials, així com els censos i els padrons a partir de la segona meitat del segle XIX. El treball ha encarat els reptes propis dels canvis de comportament de la població i dels mitjans de registre. Aquests darrers, de major fiabilitat, han impedit, d'altra banda, poder seguir registrant la destinació de les persones que marxaven del municipi, però sí seguir amb les dades del municipi d'origen. Finalment, la segona meitat del segle XX ha permès de nou conèixer l'origen i la destinació del fenomen migratori a través dels fulls d'altres i baixes.

A l'inici de l'estudi, el segle XVIII, Sant Just només experimenta petits canvis en el volum de la seva població per la suma d'una baixa mobilitat i una alta mortalitat. Aquesta pauta es manté pràcticament fins a la segona meitat del segle XIX.

A partir d'aquest punt es fa palesa l'emigració, mentre que la immigració es manté al mateix nivell. Finalment, a l'inici del segle XX, Sant Just comença a transformar-se de societat agrícola a industrial, malgrat que la immigració dels anys vint i fins a la Guerra Civil segueix ingressant al sector primari. A la vegada, per primer cop, arriben contingents de fora de Catalunya. Passat el parèntesi de la guerra, el creixement torna a partir de la segona meitat dels cinquanta amb noves onades provinents del sud de Catalunya. A l'acabament de la dècada dels seixanta, el ritme d'immigració baixa fins a l'inici dels noranta. Una constant al llarg de tot el període estudiat és l'intercanvi de persones amb els municipis propers, tot i que la tendència dels darrers anys és més aviat de sortida que no pas d'entrada. L'estudi dona referències comparatives de l'entorn més pròxim del Baix Llobregat i conurbació de Barcelona respecte de la dinàmica observada a Sant Just. Pels autors és patent que Sant Just no ha experimentat la tendència de les migracions de fora de Catalunya reflectida en altres poblacions pel seu caràcter poc industrial. Les darreres dades dels anys noranta, quan acaba l'estudi, indiquen que Sant Just perd progressivament gent jove i que, per contra, rep gent adulta. Aquest fet provoca el progressiu envelliment de la població, tant per l'edat de les persones que arriben com per la pèrdua de persones que potencialment poden ser pares just a l'inici de la seva edat reproductiva.

Paraules clau:

Sant Just Desvern; migració; segles XVIII, XIX i XX; arxiu parroquial; cens i padró.

Abstract

This piece of research is an excerpt from *300 anys de migracions a Sant Just Desvern*. It encompasses the whole text from the central decades of the XX century, preceded by an historical and demographic introductory view of XVIII and XIX centuries, and a summary of the period 1875-1936.

The whole concept of migration, considering both immigration and emigration, is dealt taken the data from parishes as the starting point followed, from the second half of XIX century on, by the administrative census. The field work to collect data has encountered several drawbacks due to the changes both within the people behaviour and by the way records were taken. New censal procedures, although more reliable, have missed the

destination of people leaving the municipality. Fortunately, from the second half of XX century on it is again possible to record this going in and out of people.

This study stems at the XVIII century and, by then, the population of St Just is in a nearly steady state with only minor changes in the population number, as a result of a low mobility and a high mortality. This pattern is kept ruling until the second half of XIX century which is the turning point for emigration while immigration shows similar figures. It is the beginning of the XX when St Just starts moving from an agricultural to an industrial society, nevertheless, immigration of those 1920s were still workers of the primary sector. This was concomitant to the fact that, for the first time, the number of people coming from outside Catalonia takes some relevance. After the lapse of the Spanish Civil War, the population starts growing again from the second half of the 50s with new immigration waves from the south of Catalonia. By the end of the 60s the immigration rate progressively decreases until the beginning of the 90s. A constant fact throughout the whole period of this study is the level of mobility of people between neighbouring villages. This is particularly true concerning the number of people leaving St Just along the last years of this research. Whenever possible comparative references of data from villages of Baix Llobregat or Barcelona metropolitan area are given. It is the opinion of the authors that St Just has not undergone the usual pattern of migrations from outside Catalonia of other villages because of its low industrial profile. Last data of the 90s, by the end of the period that encompasses this study, show that St Just is losing young people while, conversely, old people is coming. The fact implies an unbalance and a trend towards an inverted population pyramid, not only as a consequence of a higher number of elderly people but by the loss of settlement of young couples with the potential capacity for parenthood.

Keywords:

Sant Just Desvern; migration; XVIII, XIX, and XX centuries, parish record, municipal census.

Índex de continguts

Agraïments	166
Presentació	167
Introducció historicodemogràfica als segles XVIII i XIX	168
La dinàmica migratòria de Sant Just Desvern durant el període 1857-1936	170
Una aproximació al context històric de Sant Just Desvern: 1857-1936, un període de transformacions	170
Una visió general del període 1857-1900	174
Una visió general del període 1900-1936	179
L'explosió immigratòria de Sant Just Desvern. Les dècades centrals del segle XX	183
Metodologia utilitzada	183
Població de Sant Just Desvern, 1940-1975	184
Padrons	186
Altes i baixes	198
Conclusions	203
La dinàmica migratòria de Sant Just Desvern de 1976 a 1999. L'especialització residencial	206
Aspectes generals	206
Anàlisi del flux emigratori	207
Anàlisi del flux immigratori	218
Influència dels fenòmens demogràfics en la població actual de Sant Just Desvern	227
Conclusions	232
Bibliografia	235

Agraïments

Primer de tot, volem agrair sincerament l'atenció i l'amabilitat que han tingut envers nosaltres totes les persones del Centre d'Estudis Santjustencs, així com la total disponibilitat a l'hora de recolzar el nostre treball que han demostrat en cada una de les reunions que hem tingut: Joaquim Carbonell, Raimon Masdéu i Josep Quintana.

Així mateix, mereix un agraïment especial l'ajut rebut per part de Jordi Amigó per solucionar els nostres problemes i facilitar-nos totes les fonts, sempre que les hi hem demanat. De la mateixa manera i per idèntiques raons, ho agraïm als seus col·laboradors, en Jordi i en Lluís.

També hem d'agrair la gran ajuda, col·laboració i suport per part de tota la gent del Centre d'Estudis Demogràfics, amb menció especial a Anna Cabré, Socors Sancho, Carme Ros, Tere Menacho i Joaquín Recaño.

Agraïm sincerament la col·laboració dels nostres companys del MTEP00.

Sense oblidar per descomptat la paciència dels nostres familiars i amics.

I, en especial, a la futura lectora Mar.

300 anys de migracions a Sant Just Desvern

Presentació

El present estudi proposa l'anàlisi des d'un punt de vista demogràfic dels moviments migratoris de la població de Sant Just Desvern durant els segles XVIII, XIX i XX. Aquesta investigació respon a la proposta del Centre d'Estudis Santjustencs (CES), en conveni amb l'Ajuntament de Sant Just Desvern, en relació amb la convocatòria d'una beca d'estudi d'investigació sobre els fluxos migratoris en els darrers tres-cents anys. Cal dir, però, que la realització d'aquest estudi per part dels investigadors rau en l'interès pel coneixement d'aquest tema, en el qual encara hi ha molt a fer i en què és difícil l'aprofundiment en els processos migratoris, per la manca de fonts bibliogràfiques per a l'obtenció de dades recents o històriques sobre aquest fenomen migratori concretament a la població de Sant Just Desvern.

La recerca parteix de les següents fonts demogràfiques:

- Recomples censals de l'Ajuntament dels segles XVIII-XIX.
- Estudi transversal a partir dels censos i els padrons conservats a l'Arxiu Històric de Sant Just Desvern: censos de 1860, 1867, 1887, 1900, 1910, 1920, 1930, 1945 (a partir de l'estudi de l'Ada Ramos), 1955, 1975, 1981 i 1991, i padrons de 1986 i 1996.
- De les dades obtingudes per Raimon Masdéu en el recull del registre parroquial en el període 1700-1850, sobre naixements, defuncions i matrimonis.
- Els registres d'altres i baixes des de 1950 fins a 1988 amb sèries intermèdies.
- Els registres d'altres dels municipis de Sant Feliu i Esplugues d'alguns anys anteriors a 1950; això es va fer perquè l'estudi de l'emigració de Sant Just Desvern abans dels anys cinquanta presentava dificultats, ja que no existien fulls d'altres i baixes. Aquestes dades ens donaran una visió prèvia sobre aquests moviments durant els anys anteriors a la realització de fulls d'altres i baixes.
- Estudi longitudinal prenent com a base l'enquesta de variacions residencials a partir de les dades de l'INE des de 1988 fins a 1999.

L'estudi dels moviments migratoris a Sant Just Desvern ens permet conèixer a fons quins són els diversos factors que han afectat el fenomen migratori i, per tant, l'actual estructura poblacional de la localitat. En aquesta investigació partim de l'anàlisi de variables com ara l'edat, el sexe, l'ocupació professional, el nivell acadèmic, la procedència, l'origen... Aquests aspectes afecten tant l'emigració com la immigració i alhora han acompanyat els esdeveniments de caràcter socioeconòmic que ha sofert la vila de Sant Just i que ha configurat el que és ara aquest municipi.

L'estudi ha estat configurat a partir de la divisió d'unes etapes que, si més no, estan més condicionades a les fonts bibliogràfiques analitzades,

que no pas a una cronologia històrica o socioeconòmica. Els resultats obtinguts pretenen donar una aproximació demogràfica a Sant Just Desvern merament descriptiva de les dinàmiques poblacionals durant aquests tres-cents anys, sense aprofundir en els aspectes històrics que acompanyen aquests fenòmens, ja que aquesta no és la pretensió de la següent investigació.

S'intenta establir un marc de referència per al municipi, encaminat a posteriors estudis que aprofundeixin més en els esdeveniments que ha sofert la vila i la comarca del Baix Llobregat, i que sigui una aportació més per a l'ampliació del fons bibliogràfic existent actualment.

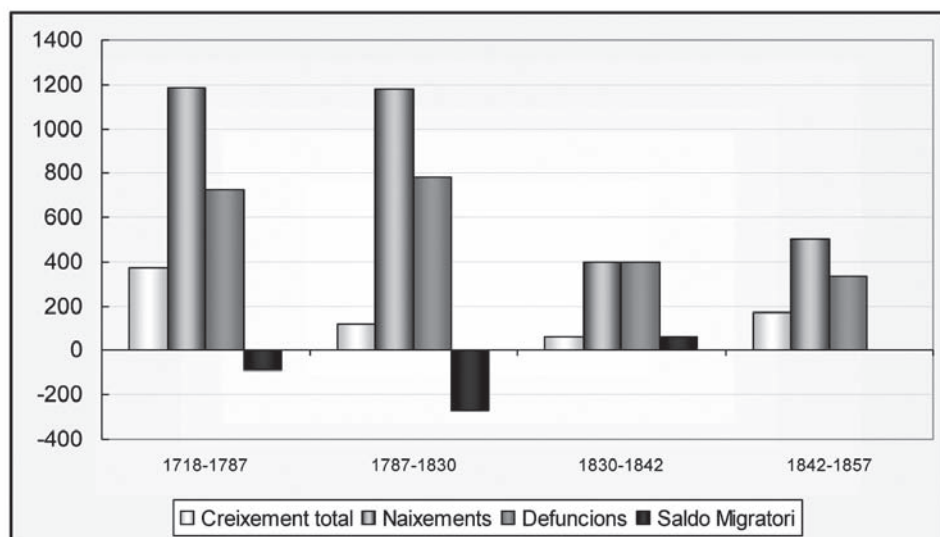
L'estudi dels
moviments
migratoris a Sant
Just Desvern ens
permet conèixer a
fons quins són els
diversos factors
que han afectat el
fenomen migratori
i, per tant,
l'actual estructura
poblacional de la
localitat

Introducció historicodemogràfica als segles XVIII i XIX

A Sant Just Desvern, aquesta etapa es presenta com una “època d'expansió tant demogràfica com econòmica”. Hi ha un evident creixement de població que s'evidencia per l'arribada de contingents d'altres municipis de la rodalia. Però aquesta evolució de la població no s'estableix de forma regular. Tot i això, el gran augment de població es fa palès a partir de 1787. És important destacar, però, que durant aquest final de segle apareixen crisis que fan trontollar una mica l'evolució ascendent de la població santjustenca: podem parlar de “crisi alimentària, el 1764, epidèmies el 1772, 1783, 1791, 1792 i 1797” (Cardona, 1987).

La natalitat durant aquest període tingué un comportament alhora bastant irregular. Es manté durant el primer període del segle XVIII i a partir de 1760 es produeix un lleuger augment, pràcticament fins al

1800. S'observa, però, una lleugera davallada des de 1787 fins a 1842; a partir d'aquest any torna a augmentar lleugerament (vegeu gràfic 1.1).

Gràfic 1.1. Components del creixement demogràfic.
Font: buidatge de registres parroquials fet per R. Masdén.

Al mateix temps, fins a 1800 aproximadament la mortalitat és molt elevada, coincidint amb una sèrie de crisis que influeixen en aquesta elevada mortaldat. Durant aquesta etapa, però, cal tenir en compte una sèrie d'esdeveniments que modifiquen la dinàmica poblacional: “1706, 1714 (Guerra de Successió), 1736, 1746, 1790 (epidèmies), 1755, 1772, 1783, 1791 i 1797 (brusques hecatombes infantils, la major part de caràcter epidèmic) i per manca d'aliments el 1764, en el qual hi hagué una crisi d'origen meteorològic” (Cardona, 1987. Altres fonts que han aprofundit el tema, però, comenten que cap jove procedent de la comarca del Baix Llobregat va participar en la Guerra de Successió, com ara Codina i Vilà. “Introducció històrica a les migracions del Baix Llobregat”).

Això es veu reflectit també en els canvis produïts en aquest període pel saldo migratori, que esdevé negatiu, fins a 1830 aproximadament, i és aleshores quan es produeix un augment de la immigració que provoca que el saldo migratori sigui positiu. És quasi a l'últim període d'aquesta etapa, al voltant dels anys 1840 i 1857, quan el saldo esdevé pràcticament zero (saldo migratori = 2). Es produeixen continus canvis a la vila en relació amb els moviments de població.

És per això que es produeixen aquests desnivells en el creixement total de la població, que va disminuint, pràcticament fins a 1842, i no és fins a l'últim període que es produeix un augment sobtat en el creixement demogràfic que coincideix possiblement amb el final de les grans crisis epidèmiques i les guerres que van afectar la comarca.

Tot i així, els canvis poblacionals, els ha protagonitzat principalment la població immigrant. No només Sant Just Desvern, sinó també “tota la comarca del Baix Llobregat ha estat al llarg de la història i és, ara, receptora d’immigrants de procedència diversa amb uns trets culturals propis que han configurat la seva realitat social”. La comarca alhora ha servit de lloc de pas entre Barcelona i altres zones més llunyanes del municipi.

Aquesta etapa també es caracteritza per una consolidació i un desenvolupament agrícola a Catalunya. Tot i que la dedicació agrícola és d’autoconsum, cap a finals de segle s’observa una especialització tècnica dels cultius. Aquesta especialització agrícola es pot observar també en les professions dels santjustencs, eminentment treballadors de la terra, pagesia o masovers.

La dinàmica migratòria de Sant Just Desvern durant el període 1857-1936

Una aproximació al context històric de Sant Just Desvern: 1857-1936, un període ple de transformacions

L’objectiu d’aquest apartat no és realitzar una profunda descripció de la realitat i dels esdeveniments històrics que es van viure a la ciutat de Sant Just Desvern durant el període 1857-1936, sinó aproximar-se d’una manera global als principals aspectes econòmics, socials i territorials que van caracteritzar el període analitzat. Aquest apropament a la realitat de l’època ens permetrà contextualitzar i entendre els processos migratoris que es donen a la ciutat entre 1857 i 1936.

Les dates que s’han fixat com a inici i final del període, 1857 i 1936, responen sobretot a aspectes històrics i metodològics. D’una banda, la segona meitat del segle XIX es configura com un període de grans transformacions en la societat catalana. Les innovacions tecnològiques, amb la consolidació del vapor i l’aparició de l’electricitat, i el desenvolupament d’una societat amb major estabilitat econòmica, política i social, marquen la segona meitat del segle XIX a les comarques catalanes. A part d’aquesta justificació històrica, s’ha triat 1857 com

a començament d'aquest període per raons metodològiques. Fins ara s'ha analitzat la dinàmica migratòria de Sant Just Desvern a partir de registres parroquials, sobretot a través dels registres de matrimonis. A partir de 1857 es disposa d'una nova font que permet enfocar l'estudi de la població de Sant Just des d'una altra perspectiva. L'any 1857 s'elabora el primer cens de característiques modernes a Espanya. Fins aleshores sí que es realitzaven recomptes de la població, però sovint es quedaven en això, en recomptes, i passaven per alt les característiques dels individus. Variables com el lloc de naixement, l'edat, l'estat civil i la professió només començaran a aparèixer de forma sistemàtica a partir del cens de 1857. Tot i això, i com es veurà al llarg del capítol, el primer cens que s'ha analitzat és el de 1860, ja que el de 1857 ofereix encara algunes mancances en determinades variables.

D'altra banda, són dobles les raons que justifiquen l'establiment de l'any 1936 com a final del període: d'un costat, s'inicia la Guerra Civil espanyola, un conflicte que tindrà enormes repercussions en la vida i en la societat espanyola, i de l'altre, ja es pot donar per finalitzat el procés de transformació a Sant Just Desvern de la societat agrària anterior a una incipient societat industrial. L'inici de la Guerra Civil espanyola coincideix també amb l'acabament de la primera gran onada immigratòria a Sant Just Desvern.

A mitjan segle XIX, Sant Just Desvern era un municipi amb una societat majoritàriament agrària. La producció agrícola estava destinada bàsicament a l'autoabastament, però la seva localització, a pocs quilòmetres de Barcelona i d'altres nuclis comercials importants, li permetien tenir una xarxa comercial moderadament desenvolupada. L'excedent de la seva producció es podia portar a vendre sense gaire dificultat a la ciutat de Barcelona, a la vegada que els santjustencs que s'hi desplaçaven es podien nodrir d'altres productes que no trobaven al seu municipi. Per poder-se fer una idea del municipi a meitat del segle XIX és interessant llegir el que es diu de Sant Just Desvern al *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España*, de Pascual Madoz, que es va publicar a Madrid el 1847:

A mitjan segle XIX, Sant Just Desvern era un municipi amb una societat majoritàriament agrària. La producció agrícola estava destinada bàsicament a l'autoabastament

“...situado en un valle con buena ventilación y clima templado y sano. Tiene 1 iglesia parroquial (San Justo), servida por un cura de primer

ascenso, de provisión real y ordinaria, y una escuela de primeras letras dotada de los fondos de propios. El término confina con Molinos de Rey, Vallvidrera, Sarriá, Esplugas y San Feliu; en él se encuentran muchas casas rurales, cuya uniformidad y blancura resalta en medio de las bien cultivadas huertas y ofrecen una pintoresca perspectiva, particularmente las de la parte de la montaña, que más parecen casas de recreo que de labranza; contribuye a la fertilidad de este suelo, además de la laboriosidad de sus naturales, el abundante regadío que proporciona la riera que cruza el valle de E. a O. hasta el Llobregat, y las infinitas fuentes de buenas aguas, entre las que hay algunas minerales de conocida virtud para la curación de ciertas enfermedades; hacia la parte O. se halla una antigua torre del tiempo de los árabes, llamada Torre-Blanca, propia del marqués de Monistrol, donde se ven aún fortificaciones de aquella época, y la sala de armas; en la capilla u oratorio de dicha torre se celebra anualmente por el día de Santa Ana una gran fiesta religiosa con música y jubileo: a ella trasladan la efigie de la Virgen del Rosario de la parroquia de San Justo, y asisten todos los curas de los pueblos circunvecinos; y los parientes y amigos del mencionado señor marqués, a expensas del cuál se costea la función, un baile público, un espléndido banquete a los convidados, y una buena sopa a los pobres; a espaldas de la montaña próxima al pueblo está la ermita y castillo de San Pedro Mártir, fortificado por los franceses en la guerra de la Independencia, y en la cima de aquella elevación se ve la torre nombrada de San Juan del Herm, que sirvió en un tiempo de colegio de educación de jóvenes, después de convento de monjas y hoy de casa de labranza. El terreno de la parte llana es de regular calidad, y el de la montuosa es pizarroso: contiene minerales de carbón piedra y de otras especies, y le cruzan varios caminos locales. El correo se recibe de la cab. del part. Producción: trigo, vino, legumbres, hortalizas y frutas; cría ganado de cerda lanar y cabrío, y alguna caza. Industria y comercio: se ejercen las artes mecánicas indispensables y se exportan los frutos sobrantes.”

Fins a les darreries del segle XIX la realitat de Sant Just Desvern no pateix canvis estructurals. Durant aquests anys, l'agricultura continua sent el motor econòmic, amb el conreu de la vinya com a principal protagonista. Les terres dedicades a aquest conreu ocupaven gairebé la meitat de la superfície cultivable de Sant Just Desvern. L'altra meitat de superfície es distribuïa en altres conreus, principalment cereals, llegums, arbres fruiters, oliveres i garrofers. Tot i la major presència

de professions vinculades directament amb el sector primari, també eren presents al municipi altres ocupacions de caire comercial i artesà. La mida de la població de Sant Just i de ciutats veïnes, així com la localització del municipi com a lloc de pas per a les persones que es desplaçaven a Barcelona, permetia una certa promoció per als qui es dedicaven a oficis artesans i comercials.

L'evolució més o menys estable en la forma de vida dels santjustencs durant la segona meitat del segle XIX contrasta amb els grans canvis que es van viure al Pla de Barcelona durant aquests anys. La indústria es va desenvolupar de forma molt ràpida a tot el Pla de Barcelona, amb clares conseqüències en la realitat social i econòmica de la capital catalana. L'enderrocament de les muralles de la ciutat a mitjan dècada dels cinquanta ja mostrava que alguna cosa estava passant; l'activitat industrial es va desenvolupar amb rapidesa a molts punts del pla barceloní, com ara a Sant Martí de Provençals, Sant Andreu del Palomar, Gràcia o Sants. La ciutat i els municipis del Pla es van convertir en autèntics pols d'atracció de mà d'obra. L'enorme creixement de la població entre 1857 i 1897 va ser molt significatiu; en aquests quaranta anys la ciutat i els municipis que s'hi agregarien el 1897 van passar de tenir poc més de 200.000 habitants a tenir-ne més de 500.000.

**El segle XX
començarà amb
grans millores
en la xarxa de
transport amb
la ciutat de
Barcelona**

Com s'ha comentat, la ciutat de Sant Just Desvern es mantenia al marge del desenvolupament industrial dels municipis del Pla, i només notava la seva influència en aspectes comercials i agrícoles. Tot i que les influències de la industrialització del Pla de Barcelona no tenien repercussions importants en el territori de Sant Just, sí que les van tenir en la seva població. Com es veurà més endavant, en el període 1887-1900 molta població va marxar de Sant Just, molt probablement als municipis industrials del Pla de Barcelona.

Va ser amb el començament del nou segle quan Sant Just va encetar la seva transformació de societat agrària a societat urbana. Després d'una darrera dècada del segle XIX amb un important component emigratori al municipi de Sant Just Desvern, el segle XX començarà amb grans millores en la xarxa de transport amb la ciutat de Barcelona. Amb l'annexió dels municipis del Pla de Barcelona, la ciutat creixia en habitants i habitatges, i la indústria tenia cada vegada més dificultats per trobar espai dins de la ciutat. Així doncs, apareixien noves localit-

zacions industrials en indrets apartats de la ciutat, però a una distància propera. El sol de Sant Just comença un procés de revaloració continu i moltes hectàrees de camp són envaïdes pel creixement del tramat urbà.

Les activitats professionals lligades a la construcció van començar a créixer fruit de les noves urbanitzacions a la ciutat i de les obres d'infraestructura que es realitzaven al municipi. Moltes persones veien en aquest sector una sortida a la complicada situació que es vivia als camps. D'altres ja havien optat per incorporar-se a l'activitat industrial en altres municipis propers.

Durant la primera dècada del segle XX es van instal·lar a Sant Just Desvern els primers establiments amb clara vocació industrial; un bon exemple d'aquestes indústries és l'empresa Pastas Alimenticias Gaig, que es va ubicar a la carretera Reial. Al llarg dels primers anys de se-

gle, també es van començar a construir diverses bòbiles i forns per a la construcció. El desenvolupament d'aquesta incipient activitat industrial va continuar amb l'obertura d'una gran indústria als terrenys on avui es localitza el Walden-7, la fàbrica de ciment La Auxiliar de la Construcció. L'empresa comença la seva activitat al voltant de l'any 1920, i com veurem al llarg de l'estudi les repercussions de la seva obertura són molt evidents en la immigració.

L'activitat industrial es va consolidar a Sant Just Desvern amb l'obertura d'aquests establiments, però la ciutat mai va perdre el seu caràcter residencial. L'activitat industrial es va desenvolupar amb força, però sempre de manera moderada i bastant apartada del tramat urbà. Finalment, i com s'ha pogut observar al llarg dels anys, la vocació residencial de la ciutat ha superat l'energia amb què es va desenvolupar l'activitat industrial durant les primeres dècades del segle XX.

Una visió general del període 1857-1900

Després d'analitzar els censos que es van elaborar durant el període 1857-1900, és oportú resumir les principals idees que caracteritzen els moviments migratoris del període:

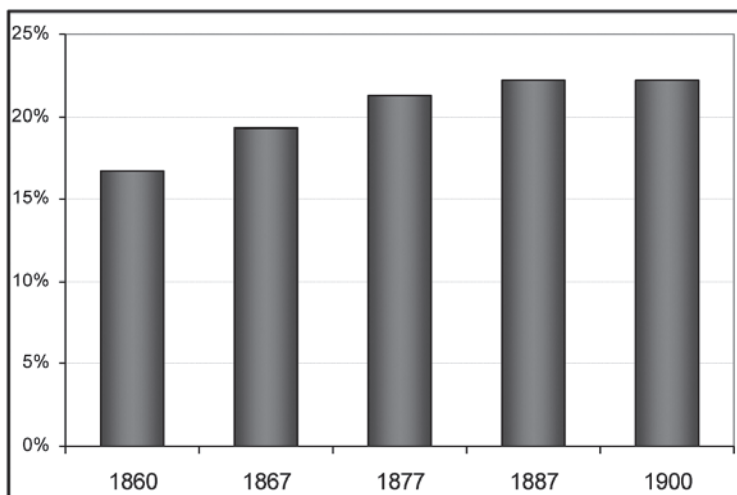
Intensitat dels moviments migratoris

- La nostra investigació d'aquest període està molt limitada per les característiques de la font d'informació. El cens, la principal font

L'anàlisi del saldo migratori durant els períodes intercensals ens mostra que durant el període 1857-1887 aquest s'ha mantingut molt proper a zero

que es pot consultar d'aquest període, ens permet radiografiar la població d'un moment determinat, ens ofereix una perspectiva transversal. Per tant, en el moment de realització del cens, els que han marxat ja no es troben al municipi, no podem saber res d'ells. Així doncs, ens hem de centrar en la immigració, ja que a partir del camp "lloc de naixement" podem conèixer les característiques de la població que ha arribat a Sant Just Desvern.

- L'única manera d'aproximar-nos al comportament dels fluxos de sortida és, o bé amb el complicat exercici de comparar els noms de les persones en dos censos consecutius, o bé estimant el saldo migratori a partir de l'equació compensatòria.
- L'anàlisi del saldo migratori durant els períodes intercensals ens mostra que durant el període 1857-1887 aquest s'ha mantingut molt proper a zero, és a dir, els moviments de sortida i d'entrada al municipi són d'una intensitat molt similar.
- Com s'ha recalcat al llarg dels punts anteriors, un saldo migratori que volta el zero no vol dir absència de moviments d'entrada i de sortida. El saldo migratori en les societats preurbanes està molt influenciat per la situació econòmica del moment. Tan bon punt es produeixen crisis agrícoles o plagues, el nombre d'emigracions creix ràpidament.
- El període 1887-1900 està marcat per un important saldo migratori negatiu, cosa que provoca un lleu descens del total de població del municipi. Les principals raons que expliquen aquest saldo migratori negatiu són la penetració als camps del Baix Llobregat de la fil·loxera i la notable influència del Pla de Barcelona com un sector en ple desenvolupament industrial
- El percentatge de població no nascuda a Sant Just Desvern ha anat creixent a mesura que han passat els anys. Entre 1860 i 1877 el percentatge passa d'un 16% a un 21%, mentre que a partir del 1877 s'estabilitza al voltant del 22% (gràfic 2.1).
- Per als anys 1860 i 1867 s'ha volgut estudiar el grau d'assentament al municipi dels no nascuts a Sant Just Desvern. S'ha comparat si els que estaven censats l'any 1860 també ho estaven l'any 1867. Els resultats són prou significatius: el 40% de la població no santjustenca censada l'any 1860 ja no viu al municipi set anys després. Els que menys s'assenten al territori són els joves i els que procedeixen de comarques més llunyanes. Com més distància d'origen, menys assentament.

Gràfic 2.1. Evolució del percentatge de no nascuts a Sant Just Desvern, 1860-1900.

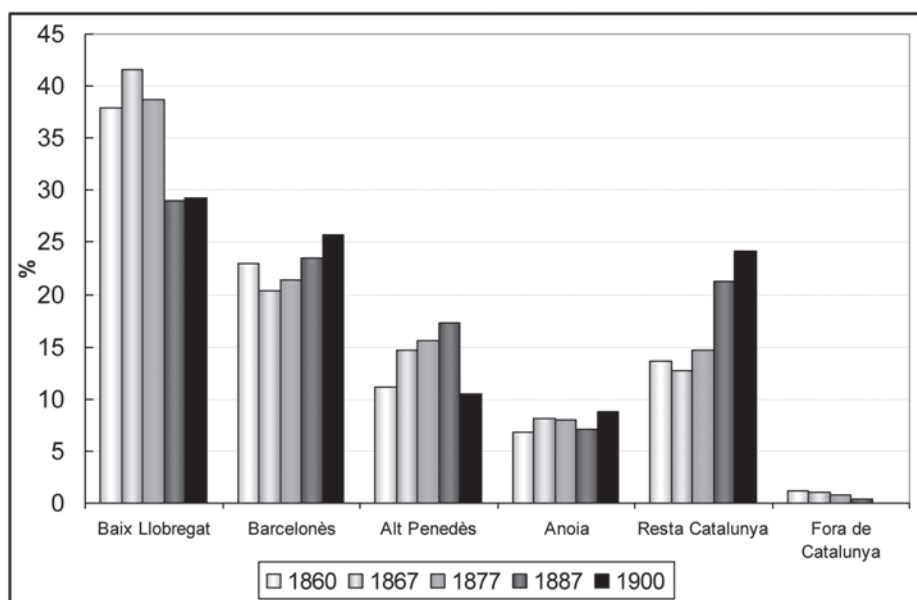
Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

Procedència i distància recorreguda pels immigrants

- Amb l'estudi del cens podem conèixer, en la majoria dels casos, el lloc de naixement dels habitants de Sant Just. Cal tenir en compte, però, que el fet que en un cens un determinat municipi sigui el principal origen de la població, no implica que aquest hagi de ser el principal emissor dels últims anys, ja que es pot tractar de població que va arribar fa més temps. Per això és important combinar el lloc de procedència amb l'any d'arribada.
- A Sant Just Desvern durant el període 1857-1900 podem identificar tres grans tipus de moviments migratoris segons la distància recorreguda:
 - Població procedent dels municipis limítrofs. Lògicament, en una societat agrària són els més importants. La majoria d'aquests moviments migratoris estan relacionats amb el matrimoni o amb una relocalització familiar. Tot i que el predomini d'aquest tipus de moviment s'ha mantingut durant tots els anys analitzats, cal destacar que, com més s'avança en el temps, la població procedent dels municipis més propers perd pes en el total de persones no nascudes a Sant Just Desvern. Els principals municipis que envien gent a Sant Just Desvern durant aquests anys són Esplugues de Llobregat, els municipis del Pla de Barcelona i Sant Feliu de Llobregat.

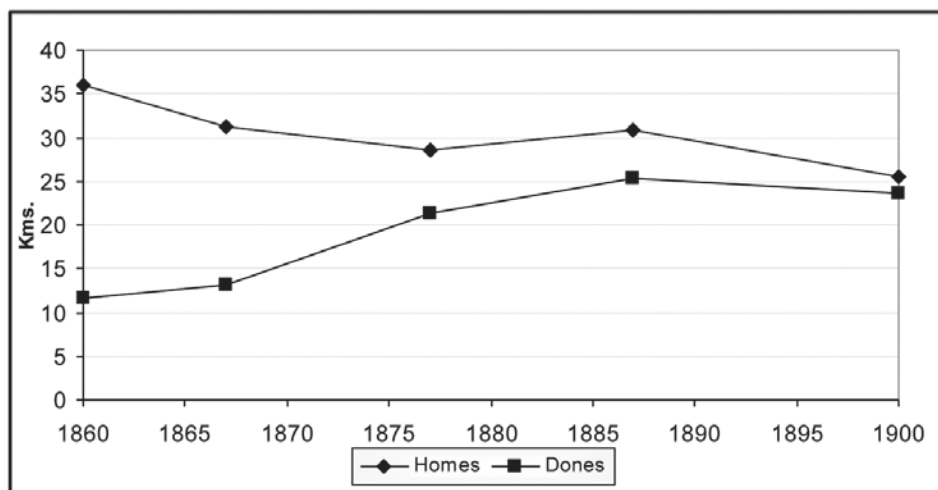
- Població procedent de distàncies intermèdies: té menys pes que l'anterior, però hi ha determinats moments en què el seu volum és considerable. Són moviments que responen sobretot a motius econòmics. Els municipis de l'Alt Penedès i de l'Anoia són els que més efectius aporten a aquest tipus de mobilitat. Curiosament, els principals municipis d'on provenen són aquells per on passa la carretera a Madrid. També és cert que són els que més població tenen, i per tant tenen més probabilitats de rebre una persona d'aquests municipis.

- Població procedent de comarques catalanes allunyades. Lògicament, és el moviment de menor volum. Tot i això, és remarcable la presència en tots els censos d'un important nombre de persones procedents de l'Alt i el Baix Camp. Amb la penetració de la fil·loxera a Catalunya, aquest tipus de moviment pren força. És molt interessant contrastar els mapes de les comarques de procedència de 1887 i de 1900. En el primer any es veu la població que ha arribat del nord de Catalunya, que és on primer afecta la plaga; en el de 1900 es veu, en canvi, la població que ha arribat de les comarques tarragonines, afectades posteriorment. Per veure l'evolució dels diferents orígens es presenta el gràfic 2.2.

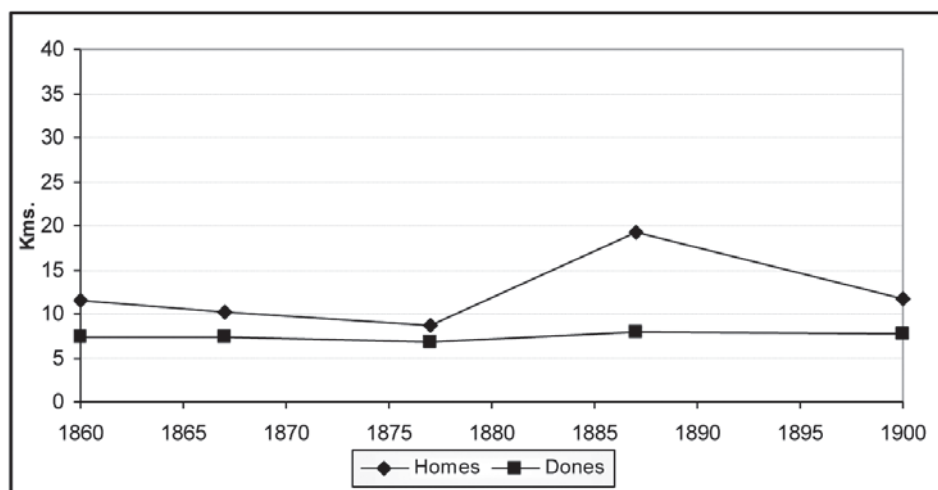

Gràfic 2.2. Evolució dels orígens de la població no nascuda a Sant Just Desvern. Percentatge sobre el total de població no nascuda a SJD, 1860-1900. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

- Les distàncies mitjanes i medianes recorregudes pels immigrants de Sant Just Desvern s'han mantingut bastant estables al llarg d'aquest període. Per al càlcul de les mitjanes s'ha eliminat la població estrangera, ja que, a causa dels pocs efectius no nascuts a Sant Just Desvern, faria augmentar el valor d'una manera molt considerable. Es presenten els gràfics de les mitjanes i les medianes (gràfics 2.3 i 2.4).

Gràfic 2.3. Evolució de les distàncies mitjanes respecte al lloc de naixement de la població no nascuda a Sant Just Desvern, 1860-1900. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

Gràfic 2.4. Evolució de les distàncies medianes respecte al lloc de naixement de la població no nascuda a Sant Just Desvern, 1860-1900. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

Principals característiques sociodemogràfiques

- La població femenina arriba majoritàriament procedent de municipis més propers. És molt considerable la diferència entre les distàncies mitjanes. Probablement aquest fet ens mostra la major propensió a moure's de les dones en el moment de contraure matrimoni.
- Malgrat la dificultat per comptabilitzar persones de major edat per qüestions d'esperança de vida, cosa que ens pot esbiaixar els resultats, la majoria dels nascuts fora de Sant Just són adults. Tot i això, no hem de pensar únicament en l'arribada a Sant Just de persones que per motius laborals i matrimonials es dirigeixen soles al municipi, sinó que la presència de nens i adolescents nascuts en altres municipis ens està mostrant l'existència també d'immigració familiar, de llars completes.
- Els principals sectors laborals que ocupen els qui arriben a Sant Just Desvern són els relacionats amb l'agricultura. Hem de suposar que la majoria d'ells ja saben el tipus de feina que trobaran a Sant Just Desvern.

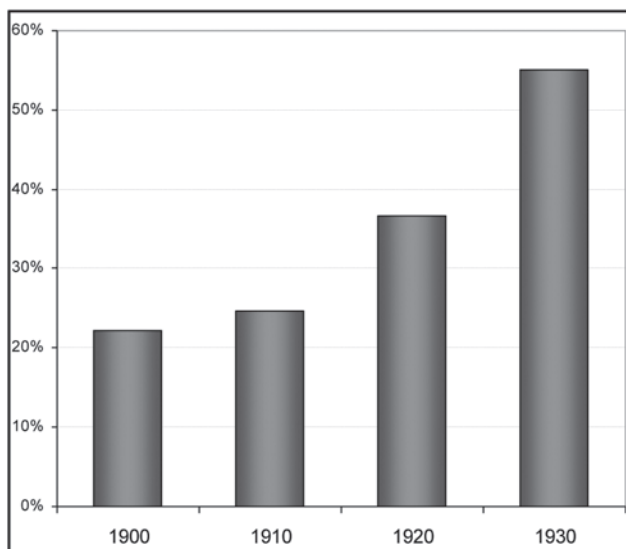
Una visió general del període 1900-1936

El període 1900-1936 és veritablement ric per a l'anàlisi dels moviments migratoris. En aquest apartat s'intenten recollir les idees principals que caracteritzen els processos migratoris d'aquests trenta-sis anys.

Intensitat dels processos migratoris

- Els primers anys del segle XX es caracteritzen per una ruptura amb la tendència emigratòria dels últims anys del segle XIX. El saldo migratori de la primera dècada dels anys XX és de només quatre persones. Pot semblar una xifra baixa, però es partia d'una situació emigratòria.
- Les principals causes responsables d'aquest reequilibri entre la immigració i l'emigració les podem trobar en la recuperació de les crisis que s'havien viscut al camp durant els darrers anys de segle, i en la progressiva transformació de la societat agrària en societat urbana.
- A partir de 1910 el saldo migratori arriba a nivells mai vistos en la història de Sant Just Desvern. El flux immigratori es dispara durant la dècada dels anys vint. Entre 1920 i 1930 el saldo migratori és de prop de mil persones. Això permet que entre 1910 i 1930 el total de població es multipliqui per dos.

- Òbviament, el percentatge de població nascuda fora de Sant Just Desvern és cada cop més elevat. Per primera vegada en la història de Sant Just, en el cens de 1930 el total de persones que no han nascut a Sant Just Desvern supera el de les persones naturals del municipi (gràfic 2.5).

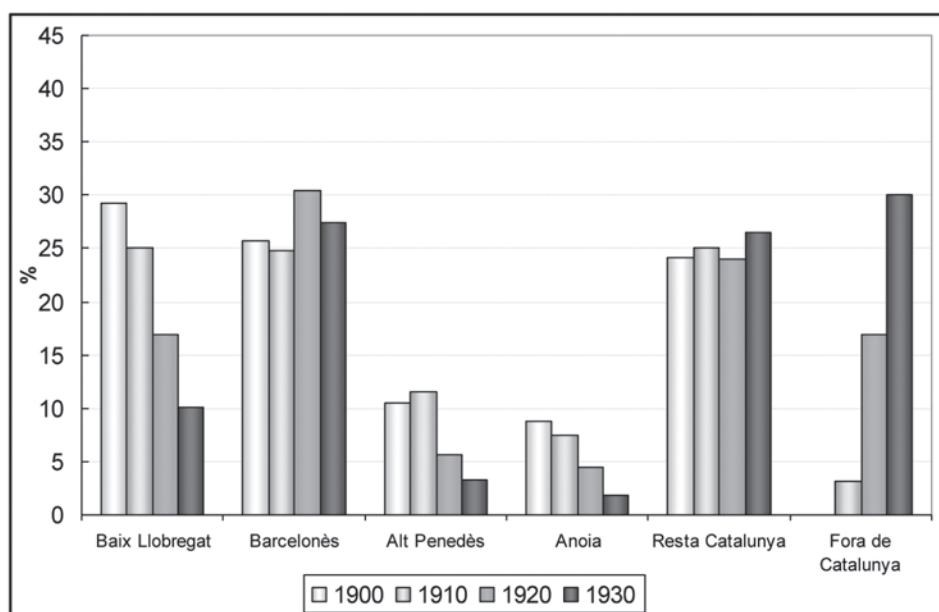
Gràfic 2.5. Evolució del percentatge de població nascuda fora de Sant Just Desvern.

Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

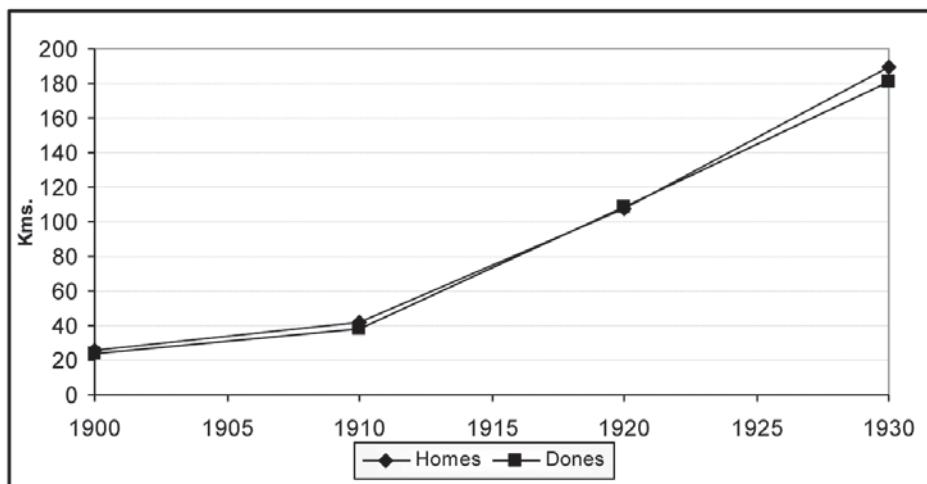
Anàlisi de la procedència i de les distàncies recorregudes

- La migració de curta distància continua sent la majoritària durant tot el període, però el pes d'aquesta sobre el total de la població no nascuda a Sant Just Desvern patirà un important descens. Si el 1900 prop del 60% de la població no nascuda a Sant Just era natural de les comarques del Barcelonès o del Baix Llobregat, el 1930 només ho era un 35% de la població no natural del municipi.
- Aquest descens està provocat sobretot pel descens relatiu de les persones nascudes a la comarca del Baix Llobregat. També altres llocs clàssics de procedència, com ara l'Anoia o l'Alt Penedès, perden molt de pes dintre de la població que no ha nascut a Sant Just Desvern.
- El descens en el pes relatiu d'aquestes localitats està provocat pel gran augment en xifres absolutes de població que procedeix d'altres indrets de Catalunya i d'altres províncies d'Espanya.

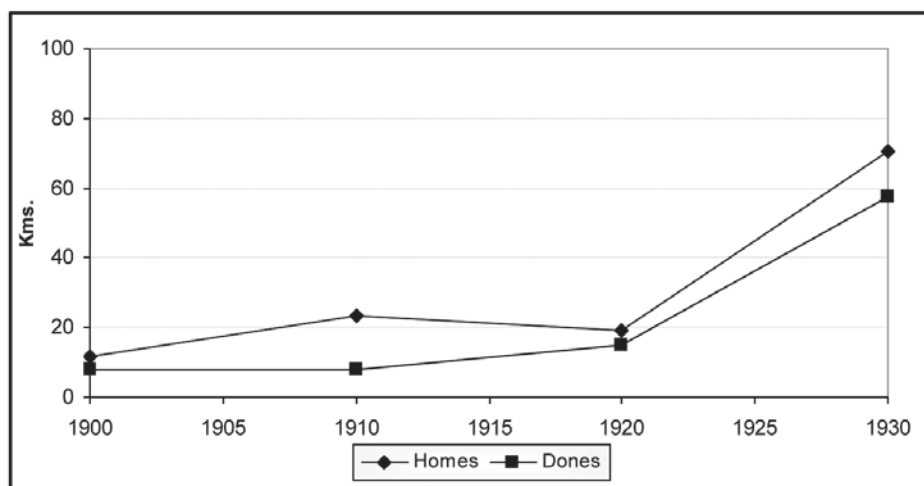
- La tendència que s'apuntava durant la darrera dècada del segle XIX, amb l'arribada d'un major nombre de persones procedents d'altres comarques catalanes, té continuïtat durant el primer terç del segle XX. Les comarques agrícoles de Tarragona i de Lleida són les que més població expulsen.
- Com s'ha dit, és a partir de 1915 quan la immigració és especialment intensa. Es poden distingir diverses etapes segons la procedència dels immigrants.
 - Durant els últims anys de la dècada de 1910 comencen a arribar persones procedents dels camps catalans. Amb el canvi de dècada, aquest flux s'intensifica i apareixen nous orígens, com ara la comarca de la Ribera d'Ebre. El 1920 no vivia a Sant Just ningú d'aquesta comarca i deu anys més tard, el 1930, hi vivien més de seixanta persones naturals d'aquesta comarca tarragonina.
 - També durant els primers anys de la dècada dels anys vint, comencen a arribar persones procedents de fora de Catalunya. Les primeres províncies a enviar gent cap a Sant Just Desvern foren les que es troben més a prop, és a dir, les d'Aragó, Guadalajara i Castelló.

Gràfic 2.6. Evolució dels orígens de la població. Percentatge sobre el total de no nascuts a Sant Just Desvern. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

Gràfic 2.7. Evolució de la distància mitjana dels no nascuts a Sant Just Desvern respecte al seu lloc de naixement. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

Gràfic 2.8. Evolució de la distància mediana dels no nascuts a Sant Just Desvern respecte al seu lloc de naixement. Font: Arxiu Municipal Sant Just Desvern.

- A partir de 1925 comencen a arribar grans fluxos d'immigrants procedents de províncies més allunyades i que se situen al litoral mediterrani. És la immigració popularment coneguda com a murciana, i que es donà a tota l'àrea de Barcelona. A més de Múrcia, també hi ha un col·lectiu molt important de gent procedent d'Almeria.
- Amb aquests nous fluxos, les distàncies mitjanes recorregudes pels nous immigrants pugen a un ritme molt elevat.

L'explosió immigratòria de Sant Just Desvern. Les dècades centrals del segle XX Metodologia utilitzada

En aquest capítol s'observarà l'evolució de la població al llarg dels anys centrals del segle XX a partir de la informació d'estoc, és a dir, els padrons de 1945, 1955 i 1975 (la dada de referència de tota la població en una data determinada). També es prendran com a referència els fluxos de població des de 1946 a través de les altes i les baixes aportades a l'Ajuntament pels residents. Això és, les sol·licituds dels qui arribaven i les dels qui marxaven a viure fora.

La relació de les variables tractades en cada un dels padrons dependrà de la forma com s'han obtingut les dades. El primer d'aquests, el de 1945, s'ha treballat a partir de l'explotació que Ada Ramos publica al seu article de la *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs V* (1993). D'altra banda, el padró de 1955 s'ha extret directament a partir de la mateixa font dipositada a l'Arxiu de Sant Just Desvern, la qual cosa ha proporcionat una anàlisi més exhaustiva de les variables sociodemogràfiques de la població immigrada. I l'últim dels padrons tractats en aquest capítol s'ha treballat a partir de taules ja creades en documentació del mateix Arxiu Municipal en què es detallava, de forma molt resumida per les persones immigrades, tan sols algunes variables com el lloc de naixement per províncies o països i per sexe de les persones, fet que ha condicionat bastant l'estudi posterior d'aquest any.

En els padrons s'han incorporat, sempre que disposàvem de les dades, uns mapes d'àmbit provincial per a tot Espanya i comarcal per a Catalunya, per als quals s'ha mantingut el mateix interval en la llegenda per fer més visible els canvis produïts al llarg d'aquests anys. En sentit contrari, els intervals utilitzats han provocat que es desestimés la comparació amb els mapes dels censos del capítol anterior per la gran diferència en el volum de població entre el primer i l'últim mapa, però d'aquesta forma sí que es poden apreciar les diferències per períodes.

El gran problema de no disposar de les dades detallades per tots els censos i padrons s'ha solucionat, en part, a partir de la font estadística dels fluxos, les altes i les baixes padronals. A més, amb aquest tipus de font es coneix la procedència del migrant, d'on emigra per últim cop en el cas que ho hagi fet alguna vegada: si ha vingut directament des del seu municipi de naixement o prové d'altres llocs més propers a Sant Just.

En relació amb les altes, aquestes s'han comptabilitzat des de les baixes dels altres ajuntaments aportades pels nouvinguts a Sant Just Desvern, però no sempre hi ha aquesta documentació i s'han trobat

altres justificants de diversa índole, com ara partides de naixement o fotocòpies dels passaports per als estrangers.

Població de Sant Just Desvern, 1940-1975

Els anys centrals del segle XX són un període de grans canvis demogràfics a Sant Just Desvern. Més aviat, és l'època en què s'han produït els fets més significatius de la història del municipi. No obstant això, aquests canvis no van ser exclusius de Sant Just, sinó que s'emmarquen dins del conjunt de Catalunya com a país que genera immigració, però sobretot de la Regió Metropolitana de Barcelona.

En aquest període, la població de Sant Just Desvern es va multiplicar per 3,5. L'evolució no va ser lineal, i tot i l'augment que es va anar produint de forma continuada, van existir uns moments de major creixement al llarg de la segona meitat dels anys cinquanta i durant els anys centrals de la dècada dels seixanta. Tenint en compte que el padró de 1940, tal com succeeix a la resta d'Espanya, és poc fiable i

si ens centrem en les dades anuals de la població de dret (taula 3.1), s'observa que tot l'increment de població del període estudiat en aquest capítol s'ha produït a partir de 1950, és a dir, en només vint-i-cinc anys.

Aquest increment tan espectacular només té una explicació, l'elevada immigració que es va produir durant aquests anys. Encara que no s'ha d'oblidar el creixement natural, la proporció d'aquest en l'evolució demogràfica del municipi va

ser molt reduïda, i no va ser fins a finals dels anys seixanta que el saldo vegetatiu, arran de les immigracions dels anys anteriors, va esdevenir una causa important del creixement demogràfic.

Com a objectiu que és del treball, les migracions en els últims tres-cents anys, el fenomen de la immigració no és exclusiu només d'aquests anys, però sí la intensitat amb la qual es dona. Cal recordar, com ja s'ha explicat en el capítol anterior, que en la dècada dels anys vint va arribar a Sant Just Desvern la primera onada moderna d'immigrants, coneguda popularment com la immigració murciana.

En la taula 3.1 es pot comprovar que la diferència del creixement anual entre els anys varia des de la més espectacular, amb un 33% l'any 1955, fins a alguns valors negatius, la majoria dels quals possiblement no ho fossin en realitat per un subregistre de les entrades. Tot i que aquestes xifres són bastant pròximes als valors reals, s'ha de tenir en

**Els anys centrals
del segle XX
són un període
de grans canvis
demogràfics a
Sant Just Desvern**

	Població de dret					Població de fet		
	Homes	Dones	Total	Creixement anual		Homes	Dones	Total
1940	1.249	1.489	2.738	--	--	1.287	1.487	2.774
1941	--	--	--	--	--	--	--	--
1942	--	--	--	--	--	--	--	--
1943	--	--	--	--	--	--	--	--
1944	--	--	--	--	--	--	--	--
1945	1.285	1.453	2.738	--	--	--	--	--
1946	1.229	1.442	2.671	-67	-2,45%	1.268	1.418	2.686
1947	1.221	1.438	2.659	-12	-0,45%	1.241	1.408	2.649
1948	1.244	1.391	2.635	-24	-0,90%	1.243	1.428	2.671
1949	1.255	1.404	2.659	24	0,91%	1.256	1.458	2.714
1950	1.384	1.537	2.921	262	9,85%	1.375	1.556	2.931
1951	1.398	1.556	2.954	33	1,13%	1.400	1.597	2.997
1952	1.469	1.651	3.120	166	5,62%	1.486	1.695	3.181
1953	1.565	1.741	3.306	186	5,96%	1.585	1.791	3.376
1954	1.623	1.809	3.432	126	3,81%	1.779	1.993	3.772
1955	2.191	2.381	4.572	1.140	33,22%	2.249	2.444	4.693
1956	2.295	2.443	4.738	166	3,63%	2.489	2.621	5.110
1957	2.626	2.733	5.359	621	13,11%	2.858	2.914	5.772
1958	2.932	3.017	5.949	590	11,01%	3.233	3.219	6.452
1959	--	--	--	--	--	--	--	--
1960	3.067	3.248	6.315	--	--	3.106	3.295	6.401
1961	3.105	3.267	6.372	57	0,90%	3.224	3.343	6.567
1962	3.210	3.368	6.578	206	3,23%	3.382	3.452	6.834
1963	3.355	3.429	6.784	206	3,13%	3.564	3.571	7.135
1964	3.493	3.507	7.000	216	3,18%	3.722	3.709	7.431
1965	--	--	--	--	--	--	--	--
1966	4.154	4.254	8.408	--	--	4.177	4.301	8.478
1967	4.361	4.437	8.798	390	4,64%	4.215	4.332	8.547
1968	4.424	4.447	8.871	73	0,83%	4.285	4.377	8.662
1969	--	--	--	--	--	--	--	--
1970	4.421	4.767	9.188	--	--	--	--	9.226
1971	4.391	4.750	9.141	-47	-0,51	--	--	9.179
1972	4.438	4.810	9.248	107	1,17	--	--	--
1973	4.469	4.813	9.282	34	0,37	--	--	--
1974	4.660	4.997	9.657	375	4,04	--	--	--
1975	4.684	5.004	9.688	31	0,32	4.675	5.028	9.703

Taula 3.1. Evolució de la població de Sant Just Desvern, 1940-1975.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades extretes de l'Arxiu Municipal SJD.

compte que els anys de censos i padrons acostumen a descobrir els subregistres d'anys anteriors, amb la qual cosa els valors dels anys acabats en zero i cinc no serien tan extrems, però sí que reflecteixen la tendència del període.

En la mateixa taula es pot comprovar que al llarg dels anys a Sant Just Desvern hi ha hagut més població de fet que de dret, la qual cosa

indica que hi vivien habitualment més persones de les empadronades al municipi. El motiu d'aquest fet, de ben segur, serien les cases d'estiueig que la burgesia barcelonina es va construir a començaments de segle i que amb el pas del temps van esdevenir habitatge principal, encara que els propietaris continuaven enregistrats al padró de Barcelona.

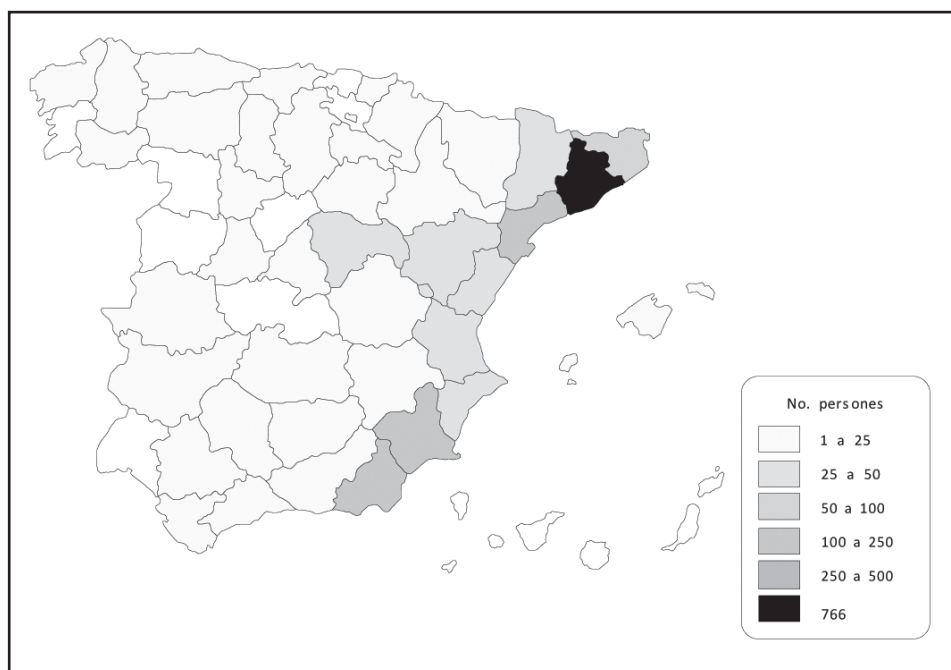
Padrons

Padró de 1945

La totalitat de la informació d'aquest padró s'ha extret de la recopilació de dades de l'article d'Ada Ramos. En aquest, l'autora només detalla el nombre de persones arribades a Sant Just Desvern per províncies, comarques i municipis, les úniques variables amb què s'ha pogut treballar posteriorment.

Aquest any la població total de Sant Just Desvern era de 2.738 persones, de les quals 1.609 eren immigrants i representaven un 58,7% del total de la població del municipi. És a dir, abans de la gran onada immigratòria, la gent natural del municipi tan sols superava el 40%.

El total d'immigrants es divideix de la següent manera: 1.029 persones d'altres municipis de Catalunya i 584 persones nascudes a la

Mapa 3.1. Població immigrada a Sant Just Desvern, 1945.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Ada Ramos.

resta d'Espanya i l'estranger. Si desglossem les migracions internes de Catalunya, les predominants són les de la província on s'emmarca Sant Just, és a dir, Barcelona, amb un 48,1% del total de migrants; un 9,5%, de Tarragona; un 3,1%, de Girona, i un 2,9%, de Lleida.

En valors absoluts, les províncies de procedència majoritària, sense comptar Barcelona, són de l'arc mediterrani, particularment Tarragona, Múrcia i Almeria. La xifra per cadascuna d'elles supera les cent persones. No obstant això, encara que durant la dècada dels anys quaranta augmentin en el total de persones, la majoria de les migracions de les províncies del sud-est d'Espanya es van produir en la dècada dels anys vint, fenomen ja estudiat en el capítol anterior.

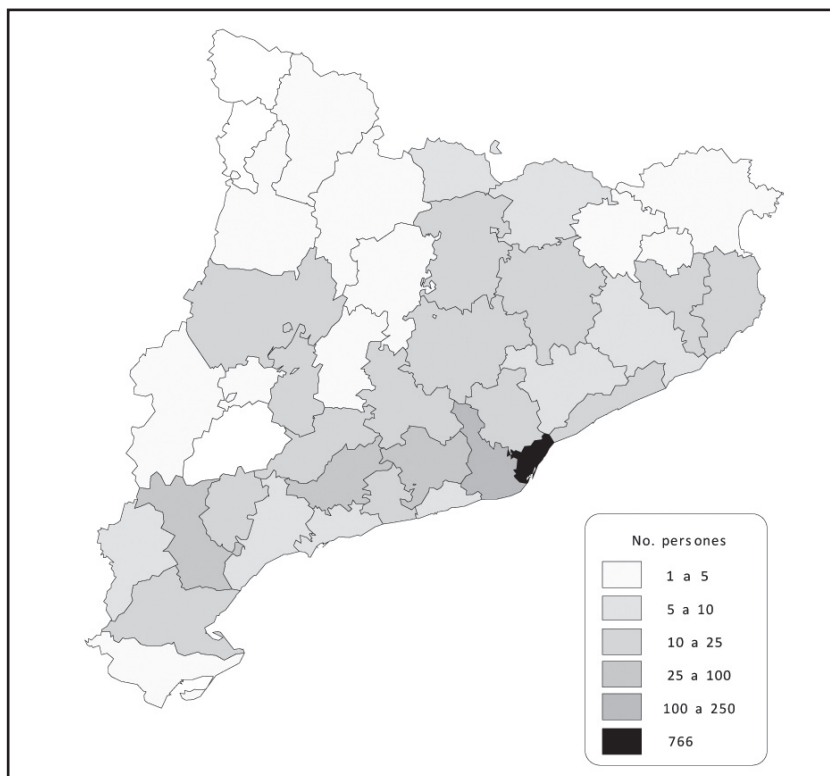
Cal comentar que el nombre d'habitants de les diferents províncies es reparteix en una sèrie molt llarga de municipis, dels quals tan sols deu superen els deu habitants. I d'aquests només Turre (40), Pulpí (22), Albox (20) i Bédar (20), a la província d'Almeria, i Lorca (34), a la de Múrcia, formen més de vint persones.

	TOTAL		TOTAL
Barcelona	766	Terol	39
Tarragona	152	València	30
Almeria	128	Guadalajara	26
Múrcia	106	Saragossa	24
Girona	50	Oscà	20
Lleida	49	Estranger	18
Castelló	45	Madrid	13
Alacant	42	La Rioja	12

Taula 3.2. Principals províncies segons l'origen dels immigrants, 1945.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Ada Ramos.

Si ens centrem en l'àmbit de Catalunya, els principals orígens són el Barcelonès i el Baix Llobregat. Però, a més d'aquests, hi ha un important nombre de persones vingudes de la Ribera d'Ebre, l'Alt Penedès i l'Alt Camp, la qual cosa indica que, a excepció dels tres municipis limítrofs a Sant Just Desvern, el municipi no rep majoritàriament persones de les comarques més properes. Així doncs, n'atrau d'àmbits amb pocs recursos econòmics, factor aquest que determina que les persones marxïn lluny del lloc d'origen i a prop d'una gran ciutat com Barcelona.

Mapa 3.2. Població immigrada a Sant Just Desvern, 1945.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Ada Ramos.

	TOTAL
Barcelonès	497
Baix Llobregat	129
Ribera d'Ebre	41
Alt Penedès	34
Alt Camp	30
Baix Ebre	23
Anoia	21
Noguera	20
Vallès Occidental	17
Osona	17
Bages	15

Taula 3.3. Principals comarques segons l'origen dels immigrants de Catalunya, 1945.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Ada Ramos.

Si especifiquem dintre de les comarques, la gran majoria dels municipis només tenen un habitant residint a Sant Just Desvern. Hi ha 189 municipis de Catalunya que almenys tenen emigrants a la nostra població; d'aquests, 162 tenen entre un i quatre veïns, i en canvi, els deu municipis amb més habitants representen el 65,75% dels immigrants procedents del territori català. Així com apareix en la taula 3.4, a excepció dels quatre primers municipis per la seva evident relació per proximitat, els principals són municipis molt allunyats de Sant Just i fins i tot de la comarca del Baix Llobregat, com ara Ascó, Ribera-roja d'Ebre, Tortosa i Aiguamúrcia, de la província de Tarragona, o Vic, d'Osona.

	COMARCA	TOTAL
Barcelona	Barcelonès	476
Esplugues de Llobregat	Baix Llobregat	40
St. Feliu de Llobregat	Baix Llobregat	36
L'Hospitalet de Llobregat	Barcelonès	21
Ascó	Ribera d'Ebre	19
Ribera-roja d'Ebre	Ribera d'Ebre	15
Vic	Osona	11
Tortosa	Baix Ebre	11
Olesa de Bonesvalls	Alt Penedès	11
Vallirana	Baix Llobregat	10
Aiguamúrcia	Alt Camp	10

Taula 3.4. Immigrants de Catalunya pels principals municipis, 1945.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Ada Ramos.

Padró de 1955

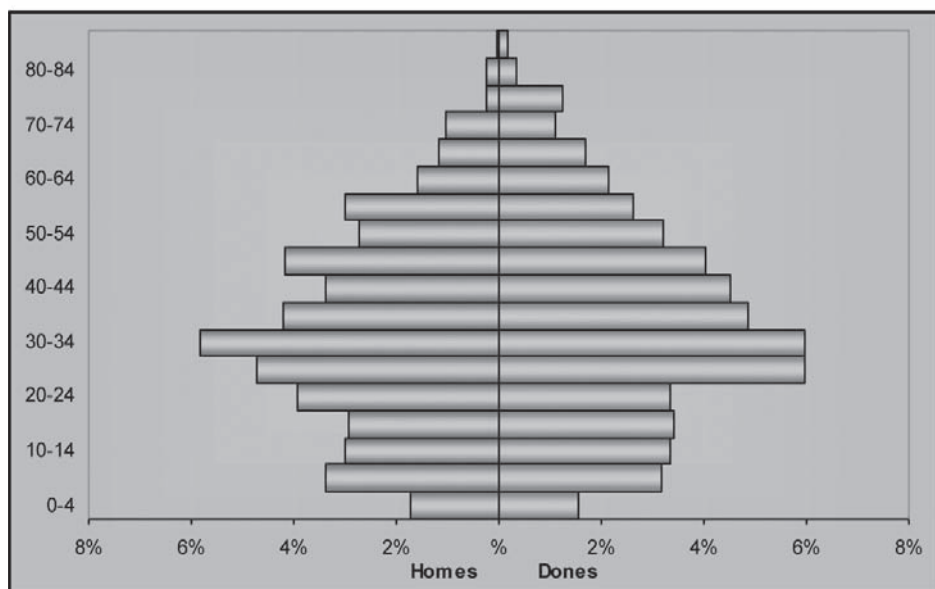
Entre els deu anys que separen els dos padrons, 1945 i 1955, la gent segueix arribant a Sant Just de forma continuada. El padró anterior ja recollia una dada molt significativa, més del 50% de les persones eren nascudes fora del municipi. Aquesta xifra i la manera com ha evolucionat al llarg d'aquesta dècada té més interès, perquè el 1955 és l'inici de l'arribada de la major onada immigratòria a Sant Just Desvern i l'any amb el creixement anual més elevat de tot el període i de tota la història de la ciutat.

L'any 1955 hi havia enregistrades 4.572 persones, de les quals 3.258 havien nascut fora de Sant Just Desvern. Això és un 71,26% de la pobla-

ció, pràcticament un 20% més que deu anys abans. Una xifra important en aquests moments, però que tan sols representava un 23,9% del total de la immigració que arribaria a assolir el 1986, moment en què es tenia el màxim percentatge de tots els municipis del Baix Llobregat, tal com especifica Joaquín Recaño.

Les migracions a llarga distància acostumen a tenir un perfil determinat: joves entre divuit i trenta anys i majoritàriament de sexe masculí. Tot i que bona part de la immigració procedeix de la mateixa província, es pot dir que la immigració d'altres províncies molt llunyanes és molt elevada. En canvi, al nostre municipi, l'estructura per edats de totes les persones, així com només de les persones immigrades de fora de Catalunya, té una distribució més homogènia entre sexes i entre les edats, i és una mica més elevada que les migracions habituals. Aquesta distribució no és una excepcionalitat de Sant Just Desvern, sinó del conjunt de la Regió Metropolitana de Barcelona, producte de la continuada arribada d'immigrants durant molts anys a causa de la situació econòmica dels seus llocs d'origen, que afectava tota la població. És per això que va esdevenir una migració molt més àmplia en els grups d'edat.

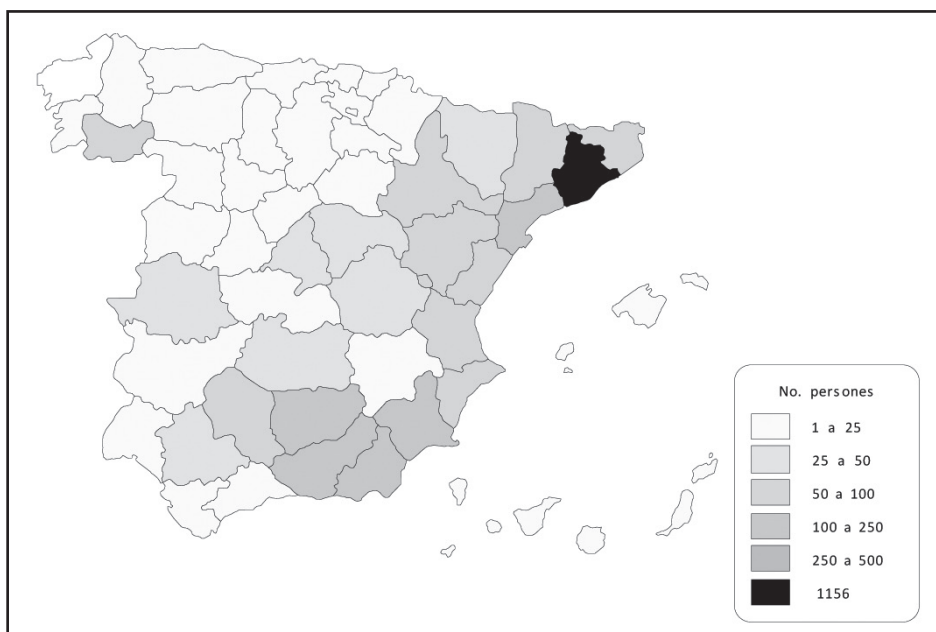
L'origen de la població immigrada continuen sent les províncies tradicionals, la zona del litoral mediterrani, però s'incrementa el vo-

Gràfic 3.1. Estructura per edat i sexe de la població immigrada. St. Just Desvern, 1955.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

lum d'altres províncies andaluses a més d'Almeria. La font utilitzada fa referència a una data concreta i, per tant, amaga una variable, el temps. Diem això perquè el padró ho recull d'aquesta manera i el resultat presentat en el següent mapa és producte de dues situacions diferents; la primera, la que es reflecteix al mapa de 1945, en què predominaven unes províncies determinades, i la segona, la de les províncies que apareixen com a noves amb les de més immigrants. Això suposa que les persones que han arribat els últims deu anys són majoritàriament de Jaén, Granada i Sevilla, sense oblidar les que hagin pogut arribar de llocs com Múrcia i Almeria, però amb menys intensitat que les primeres. En resum, s'està desplaçant l'origen de les persones cap al sud-oest de la península Ibèrica.

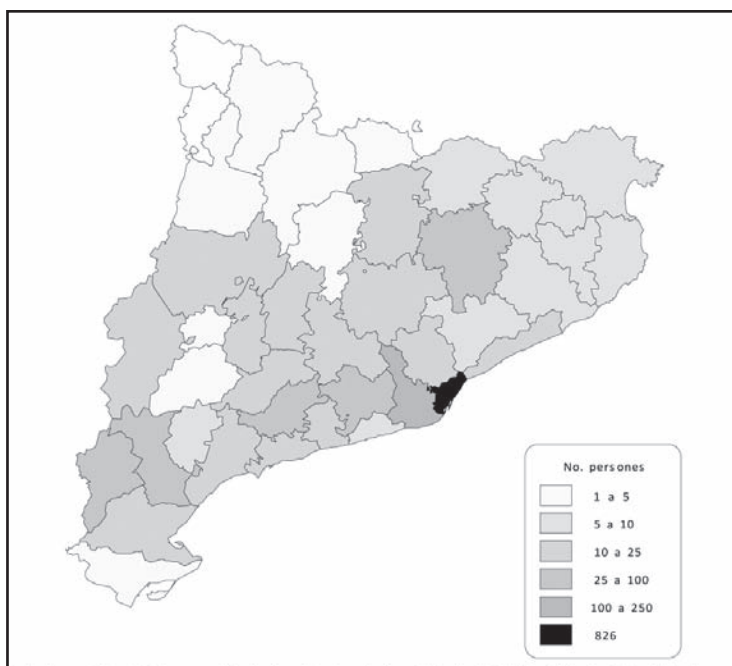
Mapa 3.3. Població immigrada a Sant Just Desvern, 1955

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

En l'àmbit intern de Catalunya, destaquen per sobre de tot el Barcelonès i el Baix Llobregat, però darrere d'aquestes comarques ja n'apareixen d'altres de la província de Tarragona, com ara Ribera d'Ebre, l'Alt Penedès i l'Alt Camp, tal com succeïa deu anys enrere. La presència d'aquestes comarques és producte de la concentració d'alguns municipis concrets amb més de vint habitants cadascun: Riba-roja d'Ebre (Ribera d'Ebre) i Aiguamúrcia (Alt Camp).

	HOMES	DONES	TOTAL
Barcelona	549	607	1.156
Jaén	114	99	213
Múrcia	99	107	206
Tarragona	109	89	198
Almeria	81	93	174
Granada	66	72	138
Lleida	38	53	91
València	34	48	82
Castelló	31	47	78
Saragossa	33	40	73
Terol	31	37	68
Còrdova	27	35	62
Girona	19	36	55
Alacant	21	29	50
Ourense	23	27	50

Taula 3.5. Principals províncies segons l'origen dels immigrants, 1955.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

Mapa 3.4. Població immigrada a Sant Just Desvern, 1955.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

	TOTAL		TOTAL		TOTAL
Barcelonès	826	Anoia	18	Pla de l'Estany	7
Baix Llobregat	151	Segrià	16	Selva	7
Ribera d'Ebre	50	Conca de Barberà	15	Vallès Oriental	6
Alt Penedès	36	Segarra	14	Garrotxa	5
Alt Camp	34	Baix Penedès	13	Ripollès	5
Terra Alta	28	Berguedà	12	Montsià	4
Osona	25	Baix Camp	11	Cerdanya	3
Bages	24	Tarragonès	10	Pla d'Urgell	3
Baix Ebre	23	Baix Empordà	9	Solsonès	3
Urgell	23	Garraf	8	Alt Urgell	2
Vallès Occidental	21	Priorat	8	Garrigues	1
Noguera	20	Alt Empordà	7	Pallars Jussà	1
Maresme	19	Gironès	7	Pallars Sobirà	1

Taula 3.6. Principals comarques segons el lloc d'origen dels immigrants, 1955.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

En l'àmbit municipal, la majoria d'immigrants són de municipis que limiten amb Sant Just Desvern (Barcelona, l'Hospitalet, Esplugues i Sant Feliu) i la causa principal és per motius residencials. A continuació d'aquests, venen municipis molt allunyats de la població, de la província de Tarragona i la comarca de l'Alt Penedès, la qual cosa demostra l'existència de xarxes familiars que esdevenen un punt de referència com a atracció de més immigrants del mateix poble.

	COMARCA	HOMES	DONES	TOTAL
Barcelona	Barcelonès	367	390	757
L'Hospitalet de Llobregat	Barcelonès	31	31	62
Esplugues de Llobregat	Baix Llobregat	24	30	54
St. Feliu de Llobregat	Baix Llobregat	23	23	46
Riba-roja d'Ebre	Ribera d'Ebre	12	7	19
Arnes	Terra Alta	8	6	14
Aiguamúrcia	Alt Camp	4	7	11
Ascó	Ribera d'Ebre	6	5	11
Maldà	Urgell	5	6	11
Olesa de Bonesvalls	Alt Penedès	6	4	10
Tortosa	Baix Ebre	6	4	10
Cardona	Bages	4	5	9
Esparreguera	Baix Llobregat	4	5	9
Valls	Alt Camp	6	3	9
Vic	Osona	5	4	9

Taula 3.7. Principals municipis segons els orígens dels immigrants, 1955.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

La localització dels immigrants dins de Sant Just a partir del cens no es pot establir per la manca de les dades en l'àmbit de districte, cosa

que sí que es podrà observar per a les persones que arribaren a finals dels anys seixanta i principis dels setanta en l'apartat de les altes. Tot i això, almenys cal recordar els apunts de Pere Brull al seu llibre sobre la concentració a partir de 1952 als "...pisos dels carrers Creu-Nord, els clàssics pisos denominats 'd'en Gazulla' i, poc més tard, els d'en 'Malaret' al carrer Nord-Major...", com també que al llibre *Cronologia i fets de Sant Just Desvern* s'especifica que el nombre d'habitatges era aproximadament de 280 (180 als carrers de la Creu, de la Muntanya i del Nord, pisos de renda limitada; i cent més al carrer Major, fets per la Constructora Malaret).

A banda del lloc d'origen, les dades del padró han possibilitat conèixer les professions que exercien els immigrants en el moment del recompte (taula 3.8). De les dades extretes, se sap que la majoria de les persones treballaven com a jornalers, peons, treballadors tèxtils, mecànics, en el comerç, serventes i paletes. Aquestes dades surten de no tenir en compte les mestresses de casa, que representen el 68% de les

Les desigualtats
en la feina
provenen de les
característiques
socials dels llocs
de naixement

dones immigrades, cosa que significa una estructura de la divisió del treball en les llars familiars. Cal especificar que aquestes feines són generals i, per tant, tampoc es poden comparar amb oficis particulars com poden ser els de sabater, perruquer, pintor, forner, vigilant...

Igualment, s'han segregat els oficis en funció del lloc de naixement dels immigrants entre originaris de Catalunya i els de la resta d'Espanya.

Amb aquesta divisió, s'han trobat força diferències, com ara que els principals oficis dels primers són comerciant, jornalер, estudiant, treballador tèxtil, mecànic i agricultor; mentre que dels segons són jornalер, peó, mecànic, serventa, treballador tèxtil i aprenent. Aquestes desigualtats en la feina provenen de les característiques socials dels llocs de naixement. Si desglossem els treballs pel gènere de les persones, trobem una forta especialització dels oficis; les poques dones que treballen es dediquen al sector tèxtil o senzillament són minyones.

D'altra banda, els homes es dediquen a feines més brutes o que comporten un cansament físic més fort, sobretot en els casos de les persones immigrades de fora de Catalunya.

Padró de 1975

Les dades recollides en aquest padró són bastant concises, ja que l'extensió (cinc volums de fulls per llar familiar) va establir que se

	Homes	Dones	Total
Mestressa de casa	9	1.166	1.175
Escolar	192	198	390
Jornaler	175	16	191
Peó	123	1	124
Tèxtil	11	96	107
Mecànic	102	3	105
Comerç	87	9	96
Servent-minyona	2	67	69
Estudiant	40	27	67
Paleta	53	1	54
Aprenent	38	11	49
Empleat	38	5	43
Agricultor	42	0	42
Xofer	40	0	40
Metal·lúrgic	29	9	38
Jubilat	32	0	32
Fuster	28	0	28
Dependent	19	7	26
Industrial	24	1	25
Rajoler	22	1	23

POBLACIÓ NASCUTA FORA DE CATALUNYA				POBLACIÓ NASCUTA A CATALUNYA			
	HOMES	DONES	TOTAL		HOMES	DONES	TOTAL
Mestressa de casa	8	623	631	Mestressa de casa	1	543	544
Escolar	112	106	218	Escolar	80	92	172
Jornaler	119	10	129	Comerç	63	6	69
Peó	105	1	106	Jornaler	56	6	62
Mecànic	55	1	56	Estudiant	31	23	54
Servent-minyona	0	56	56	Tèxtil	5	46	51
Tèxtil	6	50	56	Mecànic	47	2	49
Aprenent	24	9	33	Agricultor	32	0	32

Taula 3.8. Principals oficis dels immigrants.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del padró de 1955 de l'Arxiu Municipal.

seleccionés la informació a partir d'unes taules resum informatitzades que es trobaven al mateix Arxiu Municipal.

Malgrat que trobem que hi ha una diferència en la xifra total de població entre les esmentades taules resum i el mateix padró, aquest és prou bo per a l'anàlisi de l'origen per província i estat de les persones. Per primer cop, la immigració comença a ser significativa en alguns països.

Aquest any, la població de Sant Just, segons aquesta font, ascendia a 9.871 habitants, dels quals 4.765 eren homes i 5.106 dones. La gent

que no era filla de Sant Just Desvern eren 8.358, que representaven un 84,67% del total, un cop ja superat tot el gran procés immigratori dels anys seixanta. Aquests procedien majoritàriament de Barcelona ciutat, i sumaven un total de 3.140 persones.

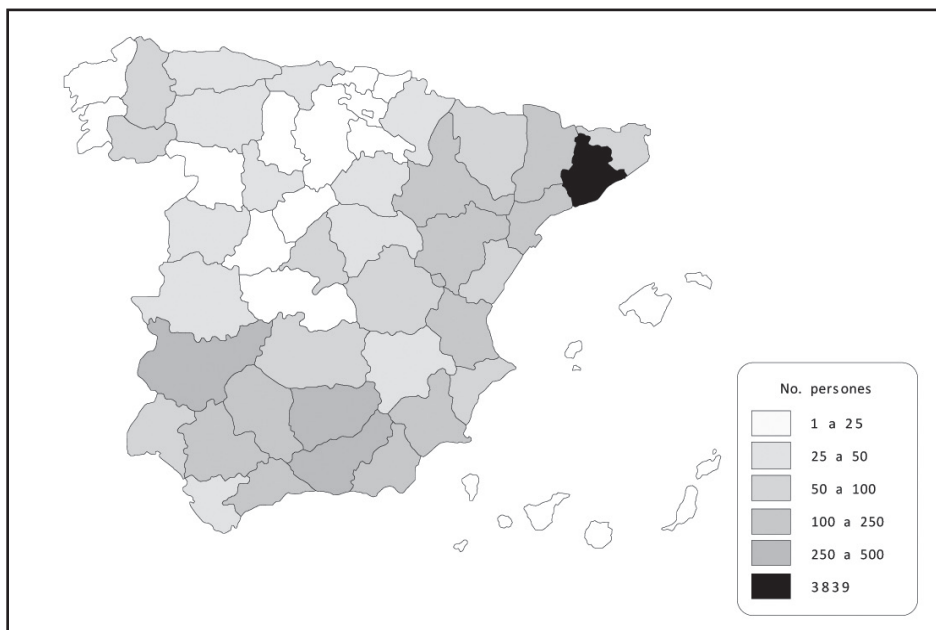
El gran volum de persones que apareixen al cens de 1975 com a nascudes a Barcelona feia entendre que entre aquestes s'hi incloïen els fills de persones que vivien a Sant Just Desvern, però que havien nascut en algun hospital de Barcelona. Això va produir que estiméssim quin percentatge representaven aquests nadons per apropar-nos una mica més a la realitat, ja que fins a començaments dels anys vuitanta era obligatori inscriure el fill a la població on naixia, independentment del lloc de residència dels pares.

Després de revisar una mostra de 1.115 persones sobre el total de 9.688 habitants de Sant Just, es van trobar 135 infants de menys d'un any que arribaven a la nostra població el mateix any. Tot i que és probable que n'hi hagi algun que pertanyi a famílies que s'havien traslladat de Barcelona a Sant Just el mateix any del naixement del nadó, creiem que aquests casos són escassos, i per tant considerem que el 12,10% de les persones de Barcelona ho són per una qüestió de localització dels centres sanitaris.

En el mapa provincial es poden veure els canvis de l'onada migratòria dels anys seixanta, la de més llarg recorregut, fet aquest que es correspon amb què les persones procedeixen de les províncies més allunyades. Entre aquestes destaquen Badajoz, Granada i Jaén, amb més de tres-centes persones cadascuna, però sobretot mereix especial atenció la primera d'elles perquè el 1955 partia amb una xifra de nou persones vivint a Sant Just i, vint anys més tard, n'eren més de quatre-centes. Tot i no tenir xifres en l'àmbit municipal, es coneix el fet a través de les altes (baixes dels altres municipis) aportades d'una gran immigració per part d'alguns pobles de la província extremeña, com ara Hornachos i Cabeza la Vaca.

De la resta de províncies, cal destacar la resta de províncies andaluses, les de la Comunitat Valenciana, i Terol i Saragossa, amb més de cent persones cadascuna.

A partir d'aquestes xifres i comparant-les amb les de l'any 1945, s'observa un canvi en les províncies de naixement dels nous immigrants. Les províncies del sud (Extremadura, Andalusia i Múrcia) són d'on arriba més gent, tal com succeeix a la major part de Catalunya, mentre que del sector nord-occidental les persones que arriben són escasses i en cap cas superen les cent persones. El que no es pot assegurar és la

Mapa 3.5. Població immigrada a Sant Just Desvern, 1975.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Arxiu Municipal.

	Homes	Dones	Total
Barcelona	1.944	1.995	3.939
Badajoz	222	213	435
Granada	161	175	336
Jaén	148	156	304
Tarragona	112	126	238
Lleida	96	116	212
Múrcia	87	108	195
Almeria	81	105	186
Sevilla	71	84	155
Còrdova	76	74	150
Terol	58	77	135
València	65	59	124
Màlaga	57	57	114
Saragossa	46	66	112

Taula 3.9. Principals províncies segons l'origen dels immigrants.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Arxiu Municipal.

procedència d'aquests immigrants, és a dir, si arriben directament dels llocs de naixement o no. Respecte al sexe de les persones, s'observa un equilibri bastant clar en totes les províncies. La petita diferència que

mostra un petit nombre més alt de dones es deu a la major esperança de vida d'aquestes i a una emigració anterior favorable al sexe femení.

Tal com s'ha esmentat abans, aquest any el nombre de persones d'origen estranger que viuen a Sant Just Desvern comença a ser nombrós dintre de la comunitat de veïns, i suposen el 3,18% del total d'habitants del municipi. D'aquests, els alemanys i els francesos són els que tenen una quantitat de persones més alta, i d'entre ells destaca el cas francès per l'elevada proporció de dones respecte dels homes, una més del doble.

	Homes	Dones	Total
Alemanya	34	38	72
França	18	40	58
Marroc	15	13	28
Països Baixos	9	18	27
Argentina	7	8	15
Suïssa	7	6	13
Anglaterra	2	9	11

Taula 3.10. Principals províncies segons l'origen dels immigrants.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Arxiu Municipal.

Altes i baixes

El recull d'altes i baixes presenta diversos problemes. El primer i principal és la mancança d'alguns anys, en especial els anys censals, per la no recollida de la informació. A més, en la totalitat dels anys, en major o menor mesura falten persones no registrades, i d'algunes de les que sí que ho estan, no se'n tenen totes les dades personals. D'altra banda, la diversitat de fulls de baixa entre els distints ajuntaments provoca diferències d'informació recollida en els fulls.

En els anys concrets de 1971, 1972 i 1973 es va recollir la informació en els fulls d'alta dels nous veïns. En aquests fulls hi consta el lloc de naixement i el lloc de residència de 1965, dels quals nosaltres només hem tingut en compte la segona variable. Els nens que van néixer després de 1965 s'han comptabilitzat així com arribaven del municipi on els pares residien el 1965.

En un altre aspecte, les baixes corresponents entre els anys 1967 i 1975, a excepció de 1970 perquè no se'n disposa, s'han extret de les baixes enregistrades a l'Ajuntament i recollides en els fulls de baixa que aporta el cap de família quan marxen. En aquests fulls les dades enregistrades són el lloc de destí i el lloc de naixement del cap de família, per la qual cosa un estudi a partir de la segona variable comportaria

unes dades errònies molt importants que desvirtuarien la realitat. El fet que s'associés el lloc de naixement del cap de família a tots els membres de la llar ha obligat a no treballar amb aquesta variable. Un exemple d'aquest tipus d'errada la trobaríem en persones nascudes al mateix Sant Just Desvern, però si la persona principal (que acostumaria a ser el pare) havia immigrat abans a la població, s'atribuiria a tota la família el seu lloc d'origen i no constaria que marxés x persones de Sant Just Desvern sinó del lloc on havia nascut la persona principal.

I, per acabar, en les carpetes d'altres s'han trobat les baixes de persones de Sant Just. Aquests casos s'han produït en haver demanat la baixa per marxar a un altre lloc i haver tornat a Sant Just abans d'un any, aportant a l'Ajuntament el mateix full que la institució els havia donat.

Tot i la dificultat que presenta treballar amb les altes i les baixes, cal analitzar-les per tenir una idea d'allò que ha succeït al poble. Els primers fulls d'alta que s'han trobat a l'Arxiu fan referència a 1946. En aquella època ja s'estaven produint algunes arribades d'immigrants, però els que s'enregistraven aportant la baixa d'un altre municipi eren ben pocs. A la taula 3.11 (pàgina següent) es mostra l'evolució durant pràcticament tots els anys del període objecte d'estudi en aquest capítol. Alhora d'observar l'evolució per districtes s'ha de tenir en compte que hi ha dos anys que s'incrementen districtes, això vol dir que només es poden comparar els períodes amb el mateix nombre de seccions perquè el nou districte no té una superfície nova, sinó que és la divisió de l'espai anterior amb forma diferent.

En l'enregistrament d'altres hi ha tres variables o classificacions de les entrades: les altes pròpiament dites, els transeünts i les altes per omissió.

La definició de *transeünt*, tal com apareix al *Reglamento de Población y Demarcación* (obra que recull la legislació sobre padrons i les seves consideracions), fa referència a aquelles persones que resideixen accidentalment en un municipi, o bé, encara que acreditin que hi viuen habitualment, no tinguin a la localitat prou residència continuada per ser veïns o domiciliats. És a dir, encara que acreditin temps de permanència, aquest no és suficient per guanyar-se el títol de resident, que estava establert en dos anys de residència fixa (pàg. 154 i 165).

Els primers fulls d'alta que s'han trobat a l'Arxiu fan referència a 1946. En aquella època ja s'estaven produint algunes arribades d'immigrants, però els que s'enregistraven aportant la baixa d'un altre municipi eren ben pocs

	Altes						Transeünts						Omissió	Total
	I	II	III	IV	V	Total	I	II	III	IV	V	Total		
1946	1	3	4	--	--	8	--	--	--	--	--	--	--	8
1947	1	5	6	--	--	12	--	--	--	--	--	--	--	12
1948	15	2	8	--	--	25	--	--	--	--	--	--	--	25
1949	24	24	13	--	--	61	--	--	--	--	--	--	--	61
1950	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1951	36	6	21	--	--	63	--	--	--	--	--	--	--	63
1952	93	8	29	--	--	130	--	--	--	--	--	--	--	130
1953	121	13	42	--	--	176	--	--	--	--	--	--	--	176
1954	337	18	37	--	--	392	--	--	--	--	--	--	--	392
1955*	228	35	45	--	--	308	239	24	37	--	--	300	--	608
1956	338	39	58	--	--	435	115	34	20	--	--	169	--	604
1957	513	88	146	--	--	747	502	60	70	--	--	632	--	1.379
1958	298	86	173	--	--	557	374	96	147	--	--	617	--	1.174
1959	167	55	112	--	--	334	136	29	110	--	--	275	--	609
1960	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1961	47	145	36	45	--	273	--	--	--	--	--	--	92	365
1962	86	148	115	78	--	427	--	--	--	--	--	--	164	591
1963	90	169	163	116	--	538	47	145	36	43	--	271	--	809
1964	198	143	128	143	--	612	86	148	115	78	--	427	--	1.039
1965	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1966	80	115	99	248	161	703	4	23	39	96	30	192	--	895
1967	37	54	61	168	104	424	39	49	34	147	61	330	--	754
1968	55	83	39	148	91	416	24	39	27	66	66	222	--	638
1969	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1970	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1971	49	48	17	90	56	260	--	--	--	--	--	--	--	260
1972	--	--	--	--	--	426	--	--	--	--	--	--	--	426
1973	79	43	68	90	115	395	--	--	--	--	--	--	--	395

*Falta el mes de desembre.

Taula 3.11. Evolució de les altes per districtes, Sant Just Desvern, 1946-1973.
Font: elaboració pròpia a partir dels registres d'altes i baixes de l'Arxiu Municipal.

Un cop ha passat el temps pertinent per no considerar-lo transeünt, es dona d'alta definitiva.

Les altes per omissió fan referència a aquelles persones que acrediten que fa més de dos anys que viuen al municipi a partir de testimonis o aportant algun registre de l'antic municipi on residien, amb la qual cosa demostren que ja no estan empadronades allí.

Al llarg d'aquest període entre 1946 i 1973 hi ha dues dates amb màxims, 1957 i 1963, que corresponen evidentment al període que per la població de dret s'estimava que arribaven més immigrants.

	Baixes					
	I	II	III	IV	V	Total
1946	12	6	18	--	--	36
1947	9	16	19	--	--	44
1948	16	6	21	--	--	43
1949	9	4	9	--	--	22
1950	--	--	--	--	--	--
1951	8	5	5	--	--	18
1952	3	4	9	--	--	16
1953	6	1	3	--	--	10
1954	17	2	10	--	--	29
1955*	31	12	16	--	--	59
1956	19	6	2	--	--	27
1957	--	--	--	--	--	--
1958	146	32	41	--	--	219
1959	138	23	18	--	--	179
1960	--	--	--	--	--	--
1961	11	30	2	15	--	58
1962	--	--	--	--	--	--
1963	23	48	26	8	--	105
1964	58	78	66	29	--	231
1965	--	--	--	--	--	--
1966	--	1	--	3	--	4
1967	30	70	41	21	53	215
1968	59	102	44	75	118	398
1969	--	--	--	--	--	--
1970	--	--	--	--	--	--
1971	--	--	--	--	--	--
1972	29	67	50	82	49	277
1973	46	87	48	85	60	326
*Falta el mes de desembre.						

Taula 3.12. Evolució de les baixes per districtes, Sant Just Desvern, 1946-1973.

Font: elaboració pròpia a partir dels registres d'altres i baixes de l'Arxiu Municipal.

La major part dels immigrants fins a 1957 es localitzaven al districte I, mentre que a partir de començaments dels anys cinquanta comencen a distribuir-se pels altres districtes, els de nova creació.

Respecte de les baixes, cal dir que les xifres són insignificants si es comparen amb les altes, però que des de mitjan anys seixanta acostumen a marxar una mitjana de més de dues-centes persones, la qual cosa està motivada per algun fet. En funció del lloc de destí es podran fer hipòtesis que resoldrem quan analitzem els municipis i les províncies d'origen i destí.

	Altes							Baixes					
	I	II	III	IV	V	Omissió	Total	I	II	III	IV	V	Total
1966	43	64	55	174	67	283	686	--	--	--	--	--	--
1967	40	73	59	128	92	3	395	60	106	46	118	71	401
1968	41	72	29	115	81	9	347	34	79	41	82	54	290
1969	--	--	--	--	--	--	--	49	106	60	60	77	352
1970	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
1971	49	38	27	87	56	0	257	43	68	25	68	30	234
1972	58	53	94	90	90	47	432	29	65	50	82	49	275
1973	82	44	63	89	113	5	396	46	87	48	85	60	326
1974	34	38	55	87	64	1	279	33	70	26	47	79	255
1975	--	--	--	--	--	--	--	38	42	26	50	38	194

Taula 3.13. Evolució de les altes i baixes de Sant Just Desvern, 1966-1975, per districtes.
Font: elaboració pròpia a partir dels registres d'altes i baixes de l'Arxiu Municipal.

En la taula 3.13, entre 1967 i 1974 s'observa una reducció de la immigració en conjunt a causa de la reducció de les altres províncies, però es produeix un increment de les migracions de curta distància, provinents del seu entorn. Els immigrants s'establien preferentment en el districte IV, sobretot durant els anys seixanta, però no d'una manera concentrada com succeïa en els anys cinquanta amb el districte I.

Pel que fa a les baixes, s'observa una estabilitat en el seu nombre i comencen a apropar-se al nombre d'altes, encara que continuen per sota, establint guanys per creixement migratori. Per districte, la gent marxa de manera proporcionada de tots els barris per igual, encara que una mica menys en el primer, que correspon al nucli antic del poble.

En la taula per orígens de les persones (3.14) s'observa una dualitat: un increment dels de la mateixa província de Barcelona i una disminució de la resta. D'aquests últims, continua predominant Badajoz i les províncies andaluses (Sevilla, Granada i Còrdova), però amb menys intensitat, i comencen a aparèixer entre les primeres les altres províncies catalanes.

En l'àmbit municipal, els orígens majoritaris són Barcelona, l'Hospitalet i les poblacions limítrofes, amb unes oscil·lacions que responen a l'oferta de termini d'habitatges. Tot i això, acostumen a arribar-hi unes dues-centes persones de mitjana entre els cinc primers municipis. A part d'això, hi ha un màxim força elevat de Barcelona l'any 1973, coincidint amb l'inici del Walden-7, que es va inaugurar dos anys més tard i que va atraure alguns intel·lectuals i artistes.

Ordre	1966		1967		1968	
	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	104	Barcelona	185	Barcelona	186
2	Badajoz	53	Badajoz	38	Badajoz	30
3	Sevilla	44	Granada	25	Sevilla	18
4	Granada	39	Còrdova	24	Granada	16
5	Còrdova	26	Sevilla	20	Huelva	11
6	Cadís	14	Màlaga	14	Albacete	9
7	Ourense	12	Lleida	13	Jaén	9
Percentatge sobre el total d'immigracions		42,6%		80,8%		80,4%

1971		1972		1973		1974	
Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
Barcelona	114	Barcelona	179	Barcelona	244	Barcelona	178
Badajoz	45	Badajoz	40	Lleida	53	Badajoz	23
Còrdova	17	Sevilla	19	Badajoz	26	Huelva	15
Lleida	9	Lleida	19	Girona	11	Granada	11
Huelva	8	Còrdova	13	Sevilla	9	Tarragona	7
Saragossa	7	Madrid	11	Astúries	6	Terol	5
Girona	7	Jaén	11	Ourense	5	Ourense	4
	80,5%		67,6%		89,4%		87,1%

Ordre	1966		1967		1968	
	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	65	Esplugues	60	St. Feliu	99
2	Esplugues	52	Barcelona	45	Esplugues	91
3	St. Feliu	48	St. Feliu	29	Cornellà	26
4	L'Hospitalet	48	L'Hospitalet	29	Barcelona	23
5	Cornellà	33	Cornellà	11	L'Hospitalet	19
Percentatge sobre el total d'immigracions		35,9%		44,1%		74,4%

1971		1972		1973		1974	
Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
St. Feliu	52	St. Feliu	66	Barcelona	115	Barcelona	65
Esplugues	35	Esplugues	53	L'Hospitalet	63	L'Hospitalet	46
Barcelona	26	Barcelona	27	Esplugues	25	Esplugues	35
L'Hospitalet	26	St. Joan Despí	20	Sarroca de Bellera	19	Cornellà	11
St. Joan Despí	17	Cornellà	15	St. Just Desvern	17	St. Feliu	8
	60,7%		41,9%		60,4%		59,1%

Taula 3.14. Principals orígens dels habitants que arriben a Sant Just Desvern.

Font: elaboració pròpia a partir dels registres d'altres i baixes de l'Arxiu Municipal.

	1967		1968		1969		1971	
Ordre	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones
1	Barcelona	346	Barcelona	239	Barcelona	306	Barcelona	195
2	Sevilla	14	Granada	10	Lleida	13	Granada	8
3	Tarragona	5	Sevilla	8	Colòmbia	5	Alacant	7
4	Albacete	5	Illes Balears	8	Alemanya	5	Suïssa	5
5	Granada	4	Tarragona	6	Segòvia	3	Girona	4
Percentatge sobre el total d'emigracions		93,3%		93,4%		94,3%		93,6%

1972		1973		1974		1975	
Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones
Barcelona	238	Barcelona	280	Barcelona	217	Barcelona	159
Girona	7	Tarragona	5	Andorra	7	Lleida	6
Jaén	5	Castelló	5	Lleida	4	Terol	4
Còrdova	5	Valladolid	4	Guipúscoa	4	Múrcia	3
Ciudad Real	5	Suïssa	4	Badajoz	4	València	2
		94,5%	91,4%		92,5%		89,7%

	1967		1968		1969		1971	
Ordre	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones
1	Barcelona	65	Esplugues	60	St. Feliu	99	St. Feliu	52
2	Esplugues	52	Barcelona	45	Esplugues	91	Esplugues	35
3	St. Feliu	48	St. Feliu	29	Cornellà	26	Barcelona	26
4	L'Hospitalet	48	L'Hospitalet	29	Barcelona	23	L'Hospitalet	26
5	Cornellà	33	Cornellà	11	L'Hospitalet	19	St. Joan Despí	17
Percentatge sobre el total d'emigracions		61,3%		60,0%		73,3%		66,7%

1972		1973		1974		1975	
Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones	Destí	Nre. persones
St. Feliu	66	Esplugues	94	St. Feliu	77	Esplugues	57
Esplugues	53	St. Feliu	67	Esplugues	33	Barcelona	30
Barcelona	27	Barcelona	19	Barcelona	25	St. Feliu	18
St. Joan Despí	20	St. Joan Despí	17	Cornellà	18	L'Hospitalet	16
Cornellà	15	L'Hospitalet	13	L'Hospitalet	11	St. Vicenç dels Horts	9
		65,8%	64,4%		64,3%		67,0%

Taula 3.15. Principals destins dels habitants que marxen de Sant Just Desvern.
Font: elaboració pròpia a partir dels registres d'altres i baixes de l'Arxiu Municipal.

En l'àmbit de l'Estat espanyol, no hi ha cap província, a excepció de Barcelona, que sigui significativa, i a partir de 1971 no arriben ni a les deu persones en cada cas. Per tant, en l'àmbit municipal només cal parlar de la província de Barcelona; els últims anys de la dècada dels seixanta els destins principals eren Barcelona i l'Hospitalet, mentre que

en els anys següents la tendència ha canviat i marxen als límitrofs amb Sant Just, sobretot Esplugues i Sant Feliu, que cada any guanya més persones, i en menor mesura Barcelona, Sant Joan Despí i l'Hospitalet. El motiu d'aquests destins és la recerca d'habitatges amb preus més econòmics.

Conclusions

Els anys compresos entre finals dels cinquanta i mitjan seixanta són els de major creixement demogràfic per la intensificació de les immigracions.

Durant els trenta-cinc anys del període analitzat, Barcelona havia estat la província amb major proporció d'immigrants de Sant Just Desvern i amb diferència respecte de les altres. El 1945, la resta de la gent provenia de l'arc mediterrani, però en especial de Tarragona, Almeria i Múrcia. En aquest any, destaca dins de l'àmbit català el nombre important de persones nascudes a la Ribera d'Ebre, l'Alt Penedès i l'Alt Camp.

Deu anys més tard, la immigració continuava provinent del sud-est d'Espanya, però augmentava la que venia d'altres províncies com ara Jaén i Granada, alguna de les quals representava fins i tot més que les altres províncies catalanes. Pel que fa a les professions, les que comportaven més ocupació per als immigrants eren: jornaler, peó, el sector tèxtil, mecànic, comerç, minyona i paleta, amb una diferenciació entre els nascuts fora de Catalunya i els autòctons.

El 1975 les primeres províncies d'immigrants eren Badajoz i Granada, i en aquest moment les províncies andaluses ja eren les que més immigrants aportaven al nostre municipi. A partir d'aquest moment comença a ser significativa la immigració estrangera.

Respecte de les altes en els anys que van des de 1967 a 1974, s'observa una reducció de la immigració provinent d'altres províncies, però un increment de les migracions de curta distància, sobretot dels municipis de l'entorn. D'altra banda, els municipis a on marxen més els residents de Sant Just són els límitrofs, sobretot Esplugues i Sant Feliu, que cada any guanya més persones, i en menor mesura Barcelona, Sant Joan Despí i l'Hospitalet, mentre que a finals dels seixanta els destins principals eren Barcelona i l'Hospitalet.

La dinàmica migratòria de Sant Just Desvern de 1976 a 1999. L'especialització residencial

Aspectes generals

En aquest últim capítol es descriuen, de la manera més acurada possible, les característiques de les migracions que s'han donat al municipi en l'últim quart de segle. Aquest període és el que ha donat com a resultat l'actual estructura poblacional del municipi i, per tant, la que actualment es percep en el dia a dia de Sant Just.

Durant aquest període, el municipi ha passat de pertànyer en afers administratius de la comarca del Barcelonès al Baix Llobregat. Tot i això, les relacions tant poblacionals com territorials es continuen donant sobretot amb Barcelona, per la seva importància com a capital

i per la proximitat geogràfica, facilitada per les comunicacions. Cal comentar que Sant Just Desvern entra dintre de la xarxa de transport públic de l'Àrea Metropolitana.

Aquestes relacions amb Barcelona es tradueixen, com es veurà en el següent capítol, en un continu intercanvi de població entre els dos municipis, motivat per raons diferents, segons quina sigui la destinació.

Tot i que Sant Just Desvern al llarg d'aquest últim quart de segle no ha patit un creixement numèric tan gran de població com els altres municipis que l'envolten, en l'actualitat s'ha arribat a una situació de saturació del sol urbanitzable, fet que ha estat una de les principals característiques que han afectat el comportament de les migracions en els últims anys. Aquest factor ha afectat sobretot el preu de l'habitatge, fent-lo pujar de manera desmesurada.

Com es podrà veure, Sant Just Desvern manté el seu comportament diferencial respecte de les tendències generals de la resta de Catalunya, ja que les característiques de les persones que hi arriben no s'ajusten a aquest model general.

Els resultats d'aquest apartat es mostraran en tres parts. Primer es descriuran les característiques de la població que marxa de Sant Just Desvern, les emigracions, i els principals llocs de destinació. Després es descriurà la gent que arriba a Sant Just Desvern, les immigracions, i els principals llocs d'origen. I per acabar es farà una petita síntesi de com aquests dos factors han afectat l'estructura poblacional del municipi.

Sant Just Desvern
manté el seu
comportament
diferencial
respecte de
les tendències
generals de
la resta de
Catalunya,
ja que les
característiques
de les persones
que hi arriben no
s'ajusten a aquest
model general

Anàlisi del flux emigratori

En aquest apartat descriurem les característiques de les persones que, per diferents raons, marxen del municipi. A partir d'aquestes característiques s'intentarà trobar hipòtesis sobre les raons d'aquestes persones per abandonar Sant Just Desvern.

Com en tot estudi de caire demogràfic, les fonts d'on s'han extret les dades condicionen molt el tipus de resultats que es poden obtenir. En el nostre cas, els forts canvis polítics i administratius que ha patit l'Estat al llarg d'aquest període han afectat les fonts estadístiques que s'han utilitzat per a la realització d'aquest estudi. Les variacions en els fulls d'altres i baixes i els diversos orígens de les dades utilitzades han provocat que, segons el període, s'hagi pogut realitzar un estudi més detallat o no.

Per tant, el format dels fulls de baixes provoca que, pel que fa a la segona meitat de la dècada dels setanta, només es disposi de les freqüències i les destinacions de les persones que marxen de Sant Just Desvern. Per a la dècada dels vuitanta, en canvi, ja es pot realitzar una anàlisi més detallada, ja que tenim informació com ara el sexe, l'edat i l'estat civil, però no es pot comptar amb una sèrie continuada d'anys, a causa de la poca fiabilitat de les dades, sobretot en els anys on s'ha realitzat alguna mena de recompte estadístic (cens o padró). No serà fins a la dècada dels noranta que, gràcies a l'estadística de variacions residencials elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), es podrà realitzar una anàlisi més profunda.

Un altre comentari és la no utilització de dades procedents d'anys en els quals hi ha hagut alguna mena de recompte estadístic, sigui cens o padró, ja que està demostrat que acostumen a estar esbiaixades, entre altres motius per la data del procés, que mai és a principi o final d'any. L'únic cas en què s'han utilitzat aquestes dades és en el càlcul de l'índex sintètic de mobilitat (ISM), ja que per portar-lo a terme s'ha d'utilitzar les dades sobre la població. Aquestes dades, al seu torn, només s'han trobat per als anys en els quals hi ha hagut alguna mena de recompte estadístic, i tenim l'avantatge que totes dues dades tenen la mateixa data de referència.

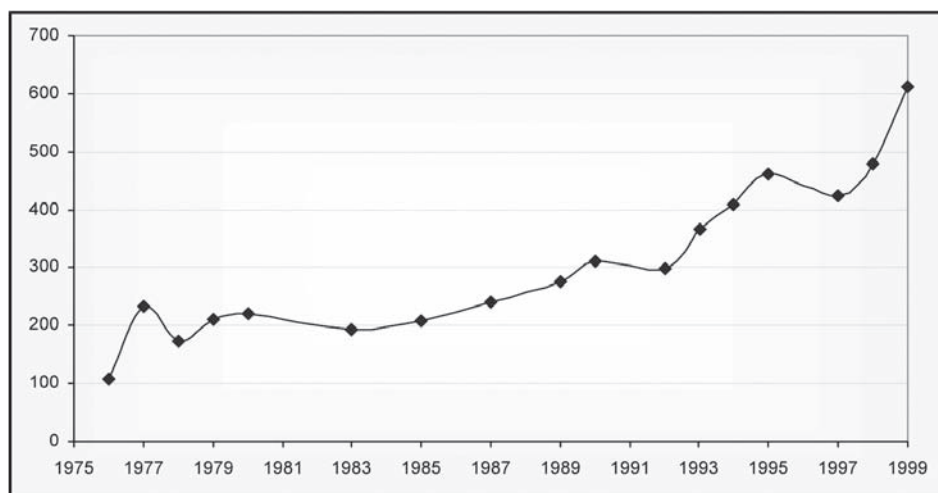
En primer lloc es mostra l'evolució al llarg d'aquests vint-i-cinc anys del nombre de persones que marxen del municipi tant en forma de taula com de manera gràfica.

Any	1976	1977	1978	1979	1980	1983
Baixes	109	233	173	211	222	194

Any	1985	1987	1989	1990	1992	1993
Baixes	207	242	277	311	299	367

Any	1994	1995	1997	1998	1999
Baixes	408	461	425	480	611

Taula 4.1. Evolució del nombre de baixes.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

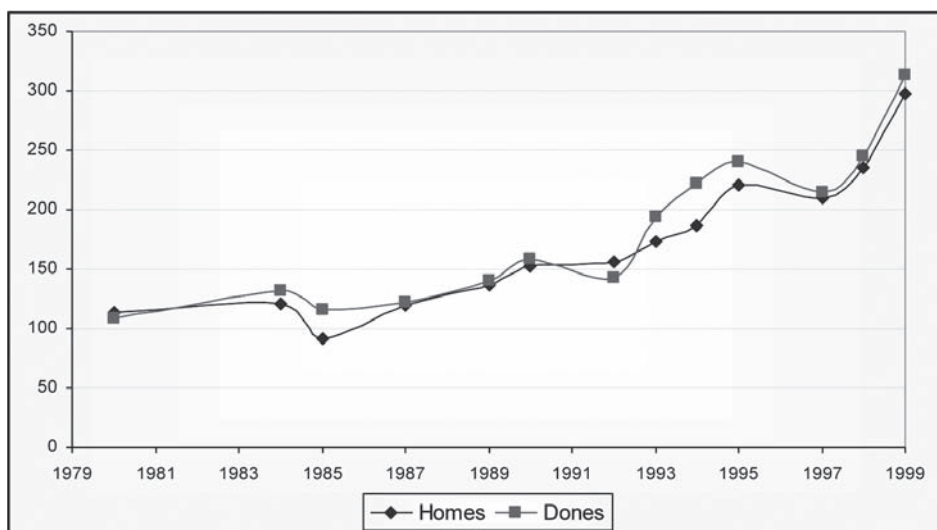
Gràfic 4.1. Evolució en el nombre de baixes. Període 1976-1999.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

A partir de la gràfica podem veure que l'augment del nombre de persones que marxen de Sant Just Desvern és continu, però cal destacar que a partir de l'any 1992 aquest creixement es fa més intens. Una de les hipòtesis que podrien justificar aquest fet és l'arribada de les generacions plenes del conegut *baby boom*, període de gran fecunditat generalitzat. També es dona la circumstància a partir d'aquest any que el destí preferit passa a ser Barcelona, que té moltes més possibilitats d'absorbir població procedent de petits municipis, com és el cas de Sant Just.

Un cop vista aquesta tendència creixent en el nombre d'emigrants al municipi al llarg del període 1976-1999, es mostra aquesta tendència de manera comparativa per sexes, per veure si hi ha un comportament

	Homes	Dones	Total
1980	114	108	222
1984	121	132	253
1985	91	116	207
1987	120	122	242
1989	137	140	277
1990	152	159	311
1992	156	143	299
1993	173	194	367
1994	186	222	408
1995	221	240	461
1997	210	215	425
1998	235	245	480
1999	297	314	611

Taula 4.2. Nombre de baixes a Sant Just Desvern segons el sexe.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Gràfic 4.2. Evolució per sexes del nombre d'emigracions.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

diferenciat. Això no obstant, a causa de la limitació en les fonts, aquesta comparativa només es pot realitzar en el període 1980-1999.

Tant a la gràfica com a la taula es veu que les persones que marxen, tret d'algun any puntual, generalment són més dones que homes. El

motiu d'aquesta diferència no és altre que el fet que hi ha un major nombre de dones al municipi que no pas d'homes. En la següent taula es mostren els totals de població per sexe i els percentatges que ocupen dins del total poblacional per als anys respectius.

	1981		1986		1991		1996	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Nombres absoluts	5.297	5.725	5.498	5.881	5.962	6.509	6.408	6.898
Percentatges	48,06%	51,94%	48,32%	51,68%	47,81%	52,19%	48,16%	51,84%

Taula 4.3. Distribució de la població segons el sexe.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Fins ara només s'han mostrat els nombres absoluts de les persones de Sant Just Desvern que marxen, però aquest augment potser només té el seu origen en l'augment del nombre d'habitants del municipi. Per a aquests casos es calcula un indicador que té en compte el volum d'una població, i que per tant dona uns resultats comparables entre diferents anys, ja que calcula la intensitat de les emigracions d'una població. Es tracta de l'índex sintètic de mobilitat.

A continuació es mostra la taula de la seva evolució al llarg dels tres anys dels quals es té el nombre d'habitants i els emigrants de Sant Just Desvern per sexe i edat. Aquests anys són el 1981, el 1991 i el 1996, i com s'ha comentat anteriorment s'han extret dels censos i els padrons corresponents de les poblacions, i del registre de baixes per a les emigracions.

	ISM dels homes	ISM de les dones
1981	1.097	0.940
1991	1.444	1.325
1996	2.179	2.083

Taula 4.4. Índex sintètic de mobilitat extramunicipal a Sant Just Desvern.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Tot i disposar de pocs anys per al càlcul d'aquest indicador, es veu clarament el canvi de tendència que es dona a partir de la dècada dels noranta. Així, es passa d'uns nivells d'emigració que es poden considerar sostenibles per a l'evolució futura de la població de Sant Just

Desvern a uns valors superiors, que depenen del comportament de la immigració que arriba al municipi poden ser l'inici del decreixement del volum poblacional.

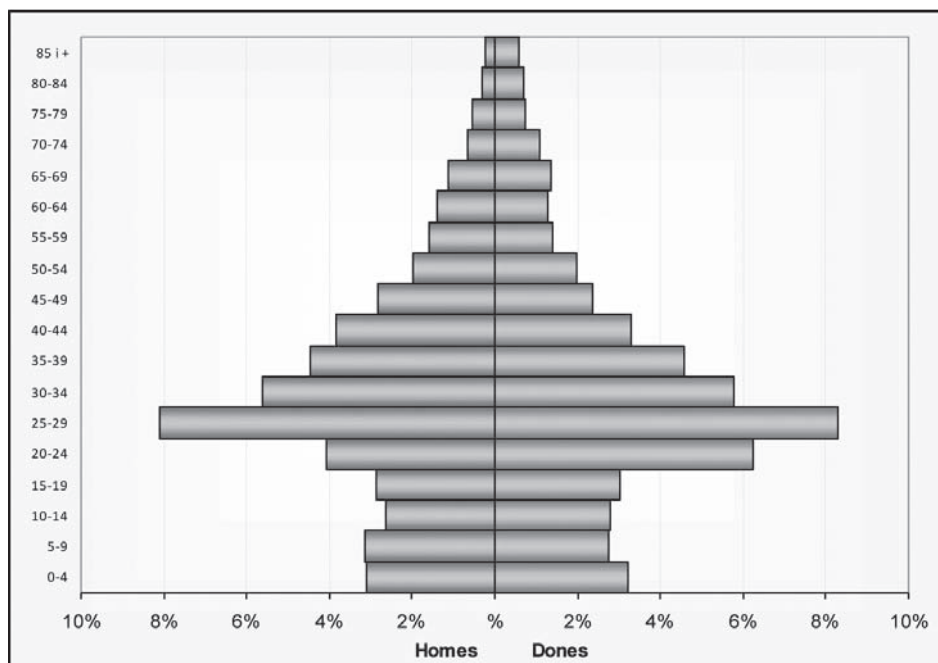
Les raons que segurament han provocat aquest increment en la intensitat de la marxa de persones del municipi sobretot han estat relacionades amb l'habitatge, ja que en l'actualitat la situació a Sant Just Desvern és propera a la saturació del sol urbanitzable, fet que unit a la tipologia d'habitatge ha provocat que els preus en aquest sector siguin dels més elevats de tot Catalunya. Aquesta és la dificultat més gran amb la qual es troben les persones joves que arriben a l'edat d'independitzar-se. Això, unit a l'arribada a aquestes edats en les quals es dona el procés d'emancipació de les generacions plenes del conegut popularment *baby boom*, ha provocat que la intensitat del fenomen de l'emigració hagi augmentat a Sant Just Desvern.

Un cop analitzada la intensitat de les emigracions al municipi, es passa a descriure la tipologia de les persones que opten per marxar cap a altres viles. Aquest apartat ens permetrà confirmar la hipòtesi anterior sobre la joventut de les persones que marxen i, alhora, veure també si hi ha diferències entre els dos sexes segons l'edat en el seu comportament.

Per poder estudiar aquest apartat i allunyar-nos de les conclusions errònies a què ens pot portar l'aleatorietat puntual d'algun dels anys que formen part d'aquest capítol de l'estudi, el que s'ha fet és sumar totes les dades de les persones de Sant Just Desvern que han marxat en el període 1980-1999 (dels anys anteriors no se'n té la informació per edats), exclouent aquells anys en els quals hi ha hagut alguna mena de recompte estadístic, per crear una població fictícia, per a la qual s'ha estudiat la seva estructura poblacional.

La piràmide de població (pàgina següent) ens ofereix de manera gràfica l'estructura per edats i sexe de les persones que han marxat de Sant Just Desvern. Es pot observar que es confirma la hipòtesi anterior pel que fa a la joventut de les persones que marxen del municipi, ja que les edats que tenen un percentatge més alt sobre el total de les persones que marxen són les que van dels vint als trenta-quatre anys. És tal la seva importància, que la suma dels tres grups d'edat representa un 36,6% del total d'homes que marxen, mentre que per a les dones

Les raons que segurament han provocat aquest increment en la intensitat de la marxa de persones del municipi sobretot han estat relacionades amb l'habitatge

Gràfic 4.4. Estructura de la població que marxa de Sant Just Desvern.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

representa un 39,5% sobre el total. Les motivacions que provoquen que les persones que es troben dins d'aquest interval d'edats hagin de marxar de Sant Just Desvern són les anteriorment anomenades, com ara l'elevat preu de l'habitatge.

Dels grups d'edat anteriors als vint anys no se'n pot treure gaire informació, ja que es tracta d'una emigració provocada més per la decisió dels pares, i no pas d'una decisió personal. Aquests grups d'edat representen sobre el total un 24,3% per als homes i un 22,9% per a les dones.

Quant a les edats superiors als trenta-cinc anys, tenim un descens continu a mesura que augmenta aquesta edat, provocat entre altres causes pel menor nombre de persones que pertanyen a aquests grups d'edat per causes biològiques. El pes que tenen sobre cada sexe és d'un 39,1% per als homes i d'un 37,6% per a les dones. La motivació que pot impulsar aquestes persones a marxar és diversa. Des del canvi de residència provocat per motius laborals fins al canvi per motius de millora de les condicions de vida. Però per a les edats més grans una de les motivacions més importants és la tornada als municipis d'origen per part de les persones que van arribar al municipi per motiu de la immigració que es va donar en dècades anteriors, que, com ja s'ha dit,

a Sant Just Desvern no va ser tan important com en altres municipis de Catalunya. Un altre motiu també és el canvi de residència per motius de salut.

Aquesta seria l'anàlisi per edats, però ara cal fer-la per sexes, ja que com es pot veure a la piràmide hi ha un cert comportament diferenciat. Si observem les edats infantils, podem veure que el percentatge és superior per als homes. Això es dona sobretot per qüestions biològiques, perquè, com està demostrat, el nombre de nens que neixen és lleugerament superior al de nenes.

En canvi, per a les edats joves, s'observa que sembla que les dones prenen la decisió de marxar abans que no pas els homes, ja que el percentatge per al grup d'edat entre vint i vint-i-quatre anys és superior en les dones, i en els següents grups d'edat passa a equiparar-se. Els motius d'aquesta diferència són diversos, des de la cada cop més important entrada en el món laboral per part de les dones fins al fet que fins ara s'ha donat de manera generalitzada que les dones tenen tendència a formar parella estable en edats més joves que els homes.

I, finalment, per al cas de les edats més madures, s'observa que en els primers grups d'edat el percentatge és superior en els homes, i a mesura que passem a les edats més grans aquesta relació passa a invertir-se, i el percentatge és superior en les dones. El motiu d'aquest fet sembla donar-se sobretot per l'esperança de vida superior de les dones.

Un cop descrites l'evolució i la tipologia de les persones que marxen de Sant Just Desvern, es passarà a mostrar quines són les destinacions d'aquestes persones, per veure si són del tot aleatòries o si segueixen un model continu al llarg de tot el període d'aquest capítol.

El primer pas serà mostrar per cada any de què es disposa aquesta informació els quinze municipis on han anat més persones de Sant Just Desvern. No s'han inclòs els anys en els quals es va realitzar alguna mena de recompte estadístic, ni els anys 1982 i 1988, per falta de confiança en aquestes dades.

Les destinacions s'han classificat segons el nom del municipi, si són de Catalunya, i segons la província, si són de fora de Catalunya.

Taula 4.5. Principals destinacions dels habitants que marxen de Sant Just Desvern

Ordre	1977		1978		1979	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
1	Esplugues de Llobregat	42	Barcelona	29	Esplugues de Llobregat	45
2	St. Feliu de Llobregat	36	Esplugues de Llobregat	26	St. Feliu de Llobregat	31
3	Barcelona	18	L'Hospitalet de Llobregat	17	Barcelona	23
4	Molins de Rei	10	St. Feliu de Llobregat	13	Vallirana	11
5	L'Hospitalet de Llobregat	10	Molins de Rei	9	Madrid	11
6	Cornellà de Llobregat	8	Rubí	5	L'Hospitalet de Llobregat	8
7	St. Boi de Llobregat	7	St. Boi de Llobregat	4	València	6
8	Granada	7	St. Andreu de la Barca	4	Castelldefels	6
9	Sta. Maria de Barberà	6	Cassà de la Selva	4	Illes Balears	6
10	Alacant	6	El Masnou	4	Cornellà de Llobregat	6
11	Salou	6	Cornellà de Llobregat	4	França	6
12	Vilassar de Mar	4	Saragossa	3	Sevilla	5
13	Cerdanyola del Vallès	4	St. Joan Despí	3	Móra d'Ebre	5
14	Esparreguera	4	Ourense	3	Creixell	5
15	Rubí	4	Esparreguera	3	Viladecans	4
Percentatge sobre el total d'emigracions		73,82%		75,72%		84,36%

Ordre	1980		1983		1985	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
1	St. Feliu de Llobregat	22	Esplugues de Llobregat	48	Barcelona	33
2	Esplugues de Llobregat	21	Barcelona	33	Esplugues de Llobregat	28
3	Barcelona	21	Cornellà de Llobregat	12	Madrid	18
4	St. Boi de Llobregat	16	St. Feliu de Llobregat	11	St. Feliu de Llobregat	8
5	L'Hospitalet de Llobregat	15	St. Joan Despí	10	Cornellà de Llobregat	8
6	Cornellà de Llobregat	8	Màlaga	7	Màlaga	7
7	St. Joan Despí	7	St. Vicenç dels Horts	6	St. Boi de Llobregat	6
8	Lugo	7	Múrcia	6	Alemanya	5
9	St. Cugat del Vallès	5	L'Hospitalet de Llobregat	4	Pineda de Mar	5
10	Madrid	5	Madrid	4	Viladecans	5

Ordre	1980		1983		1985	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
11	Castelldefels	5	Terol	4	Holanda	5
12	Biscaia	5	Saragossa	4	St. Joan Despí	4
13	St. Andreu de la Barca	4	St. Boi de Llobregat	3	Granada	4
14	Múrcia	4	Molins de Rei	3	Terol	4
15	Masquefa	4	St. Andreu de la Barca	3	Alella	4
Percentatge sobre el total d'emigracions		67,12%		81,44%		69,57%

Ordre	1987		1989		1990	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
1	Barcelona	53	Barcelona	45	Esplugues de Llobregat	43
2	Esplugues de Llobregat	19	Esplugues de Llobregat	36	Barcelona	37
3	St. Feliu de Llobregat	16	St. Joan Despí	11	St. Feliu de Llobregat	19
4	St. Joan Despí	11	St. Cugat del Vallès	11	Corbera de Llobregat	12
5	L'Hospitalet de Llobregat	9	Molins de Rei	9	Molins de Rei	11
6	Balears	7	L'Hospitalet de Llobregat	9	St. Joan Despí	10
7	Cadís	7	Cervelló	9	St. Boi de Llobregat	9
8	Cornellà de Llobregat	6	Teià	7	Vallirana	8
9	Molins de Rei	6	Sitges	7	L'Hospitalet de Llobregat	8
10	Corbera de Llobregat	5	St. Andreu de la Barca	6	Vielha	6
11	Ourense	5	Reus	5	Manresa	6
12	Vilassar de Dalt	5	Madrid	5	Lliçà de Vall	6
13	Alemanya	4	Cornellà de Llobregat	5	Cornellà de Llobregat	6
14	Pineda de Mar	4	Cervera	5	Cadís	5
15	Badalona	4	St. Vicenç dels Horts	5	Sta. Eulàlia de Ronçana	5
Percentatge sobre el total d'emigracions		66,53%		63,18%		61,41%

Taula 4.5. Principals destinacions dels habitants que marxen de Sant Just Desvern (continuació)

Ordre	1992		1993		1994	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
1	Esplugues de Llobregat	48	Esplugues de Llobregat	55	Barcelona	68
2	Barcelona	47	Barcelona	52	Esplugues de Llobregat	48
3	St. Joan Despí	30	St. Joan Despí	42	St. Joan Despí	37
4	St. Feliu de Llobregat.	15	St. Feliu de Llobregat	26	St. Feliu de Llobregat	32
5	L'Hospitalet de Llobregat	12	Cervelló	14	L'Hospitalet de Llobregat	16
6	Molins de Rei	11	Molins de Rei	10	St. Cugat del Vallès	15
7	St. Andreu de la Barca	10	Cornellà de Llobregat	7	Castelldefels	8
8	Castellbisbal	10	Corbera de Llobregat	7	Alella	8
9	Cornellà de Llobregat	8	St. Andreu de la Barca	6	Viladecans	7
10	Corbera de Llobregat	8	L'Hospitalet de Llobregat	6	Corbera de Llobregat	6
11	St. Boi de Llobregat.	7	Premià de Dalt	5	Saragossa	5
12	St. Cugat del Vallès	6	St. Cugat del Vallès	5	Madrid	5
13	Viladecans	5	Reus	4	St. Quirze del Vallès	5
14	Castelldefels	5	Sta. Cruz de Tenerife	4	Rubí	5
15	Sevilla	4	Màlaga	4	Els Hostalets de Pierola	5
Percentatge sobre el total d'emigracions		75,59%		67,30%		66,18%

A partir d'aquestes taules veiem que les persones de Sant Just Desvern, a l'hora de canviar de municipi, prefereixen els més propers, com ara Esplugues de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí i Barcelona. També s'observa que en tots els anys apareixen persones que prenen com a destinació províncies de fora de Catalunya. D'entre aquestes, destaquen les que pertanyen a Andalusia, Aragó, Madrid i Galícia. Per justificar aquests moviments hem de pensar en l'emigració de retorn.

La decisió de marxar a municipis molt propers a Sant Just Desvern segurament ve provocada pel desig de no allunyar-se gaire del cercle social de cadascú i de seguir beneficiant-se dels serveis derivats de la proximitat a Barcelona, però tenint en compte que el preu de l'habitatge en aquests municipis és més econòmic.

Ordre	1995		1997		1998		1999	
	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones	Destinació	Nre. persones
1	Barcelona	73	Barcelona	88	Barcelona	89	Barcelona	107
2	Esplugues de Llobregat	54	Esplugues de Llobregat	47	St. Feliu de Llobregat	57	St. Feliu de Llobregat	94
3	St. Joan Despí	49	St. Feliu de Llobregat	28	Esplugues de Llobregat	50	Esplugues de Llobregat	62
4	St. Feliu de Llobregat	27	St. Cugat del Vallès	17	St. Cugat del Vallès	27	St. Joan Despí	25
5	Molins de Rei	19	L'Hospitalet de Llobregat	17	St. Joan Despí	25	Cornellà de Llobregat	15
6	L'Hospitalet de Llobregat	19	Molins de Rei	11	Corbera de Llobregat	18	L'Hospitalet de Llobregat	13
7	Corbera de Llobregat	13	Cervelló	11	L'Hospitalet de Llobregat	13	Cervelló	13
8	Cervelló	12	Terrassa	10	Cornellà de Llobregat	11	Castellbisbal	13
9	Vallirana	11	St. Joan Despí	10	Vallirana	9	Molins de Rei	11
10	Cornellà de Llobregat	10	Sitges	9	Molins de Rei	9	Vallirana	9
11	Viladecans	9	Castelldefels	9	Castellbisbal	9	St. Cugat del Vallès	7
12	Lliçà de Munt	8	Vallirana	8	St. Andreu de la Barca	8	St. Andreu de la Barca	7
13	Cantàbria	6	Martorell	8	St. Esteve Sesrovires	6	Masquefa	7
14	Ulldecona	5	Pallejà	7	Castelldefels	6	Balears	7
15	Madrid	5	Cornellà de Llobregat	7	Balears	6	Calella	7
Percentatge sobre el total d'emigracions		69,41%		67,53%		71,46%		64,98%

Pel que fa al primer municipi de cada any, es pot observar que en els primers anys s'alterna entre Esplugues de Llobregat i Sant Feliu de Llobregat, i en la dècada dels vuitanta aquesta alternança es dona entre Esplugues de Llobregat i Barcelona. Però a partir de l'any 1994 aquest primer lloc és ocupat cada any per Barcelona. L'explicació d'aquest fet és la progressiva saturació residencial de municipis com Esplugues de Llobregat i Sant Feliu de Llobregat, mentre que la ciutat de Barcelona continua sent una destinació amb gran poder d'atracció.

Sobre aquest pes important de Barcelona en les destinacions dels santjustencs, en la següent taula s'observen els districtes de Barcelona on s'establien aquestes persones el 1999.

Districte	Ciutat Vella	Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-Sant Gervasi	Gràcia
Nre. persones	9	24	13	19	19	8
Percentatge	8,41%	22,43%	12,15%	17,76%	17,76%	7,48%

Districte	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí	Total
Nre. persones	1	1	6	7	107
Percentatge	0,93%	0,93%	5,61%	6,54%	

Taula 4.6. Principals destinacions a la ciutat de Barcelona.
Font: López Gay, A. Una aproximació a la dinàmica migratòria de Barcelona.

Podem observar que el districte preferit el 1999 per les persones de Sant Just Desvern per anar a viure a Barcelona és l'Eixample, segurament a causa de la seva gran diversitat d'oferta d'habitatges, seguit per Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi, que són dos dels districtes amb un preu de l'habitatge més alt, i per tant això és un símptoma del poder adquisitiu d'aquestes persones.

Anàlisi del flux immigratori

El següent pas és l'estudi de les persones que arriben a Sant Just Desvern procedents d'altres municipis.

Per a l'estudi d'aquest apartat comptem també amb les limitacions derivades de les fonts. Fins a l'any 1988 no disposem de la informació sobre l'edat i el sexe de les persones que arriben al municipi. Per als anys anteriors només disposem del nombre i l'origen de les persones que arriben. Això es deu al canvi del format dels fulls d'alta d'empadronament, necessaris per registrar-se en qualsevol municipi, que han estat buidats a mà per l'equip d'investigació. Les dades més detallades provenen de l'estadística de variacions residencials, que recull l'INE.

Dins d'aquest apartat també ens trobem el problema de la interferència que provoquen els recomptes estadístics sobre els resultats. És per això que s'ha optat per no incloure en els resultats la informació obtinguda per a aquests anys. A més a més, el fet que per a aquest fenomen no existeixi cap mena d'indicador d'intensitat ha provocat que les dades per a aquests anys no siguin útils per a la realització de l'estudi.

A continuació, es mostra l'evolució del nombre de persones que arriben a Sant Just Desvern al llarg d'aquest últim quart de segle, sense tenir en compte ni el sexe ni l'edat.

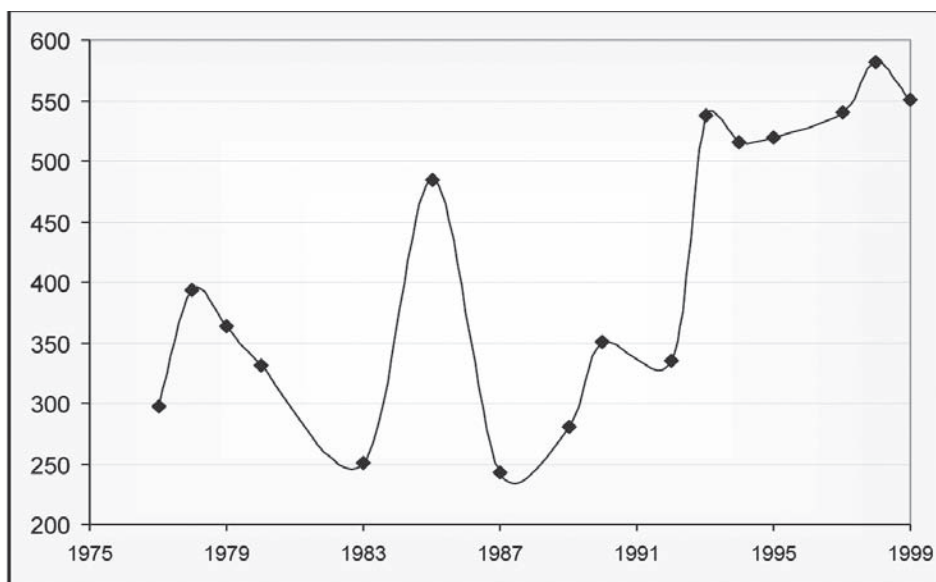
Any	1977	1978	1979	1980	1983	1985
Nre. d'altres	297	394	364	331	251	484

Any	1987	1989	1990	1992	1993	1994
Nre. d'altres	243	281	351	335	538	516

Any	1995	1997	1998	1999
Nre. d'altres	520	540	582	551

Taula 4.7. Nombre d'altres a Sant Just Desvern.

Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Gràfic 4.5. Evolució del nombre d'immigrants.

Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Com es pot observar, la tendència, tot i ser una mica irregular, és ascendent. El motiu de les oscil·lacions constants segurament és la diferent intensitat en la construcció d'habitatges. D'entre aquestes construccions, destaca sobretot la reforma de l'emblemàtic Walden, un dels edificis que destaquen més dins de l'estructura urbana de Sant Just Desvern.

Al contrari del que passa amb les emigracions, el fet que aquesta tendència sigui ascendent no té res a veure amb el volum poblacional

de l'origen de les persones, ja que el més important és la capacitat del municipi per poder absorbir l'arribada d'aquestes persones. Aquest és un dels motius que provoquen que per a aquest fenomen no hi hagi cap mena d'indicador sobre la seva intensitat, ja que no tenim una població de referència ben definida.

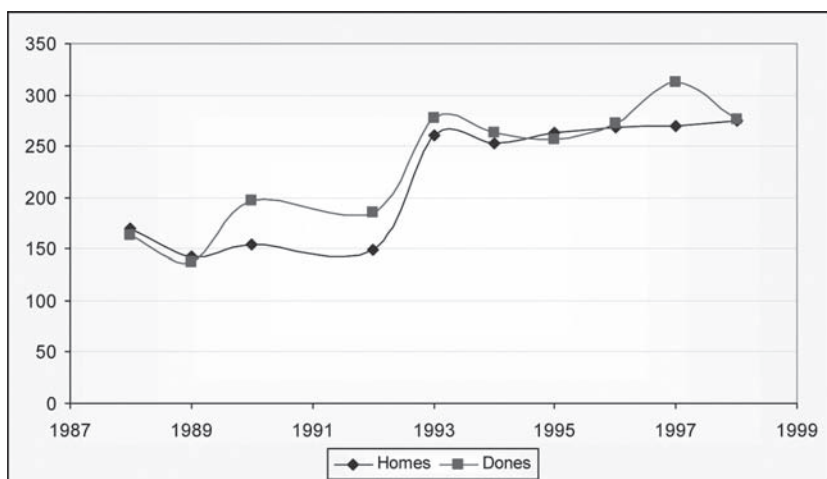
Un cop vista l'evolució general de la immigració, es passa a estudiar el comportament segons el sexe, per veure si hi ha diferències en aquest aspecte. Cal recordar que no es té aquesta informació fins a l'any 1988.

	Homes	Dones
1988	170	163
1989	143	138
1990	154	197
1992	149	186
1993	260	278
1994	253	263
1995	263	257
1996	268	272
1997	270	312
1998	275	276

Taula 4.8. Nombre d'altres a Sant Just Desvern segons el sexe.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

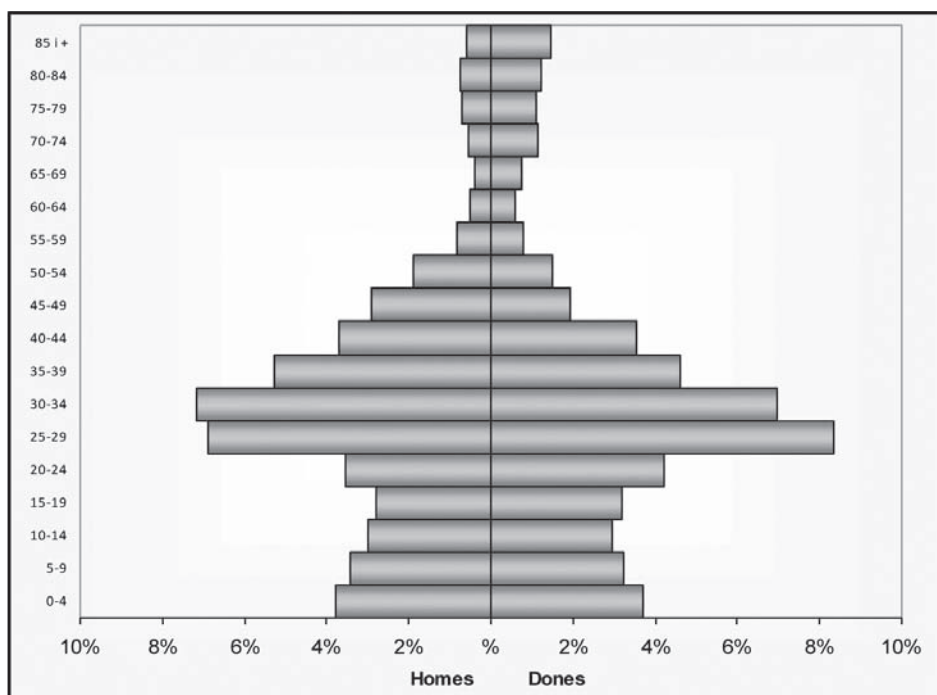
Com es pot observar, sobretot en el gràfic de la pàgina següent, les diferències, tot i que els valors per a les dones són generalment superiors, són molt petites, i a més a més es dona un comportament molt similar al llarg del període d'estudi per als dos sexes. Això segurament està provocat per l'arribada de parelles ja fetes al municipi. Per tant, el fet de decidir-se a venir a viure a Sant Just Desvern sembla que es dona en famílies ja formades. Això es pot comprovar sobretot mitjançant l'estudi de les edats de les persones que arriben al municipi, ja que depèn de quines siguin les edats predominants en les persones que arriben es pot intuir si venen parelles establertes o no. Aquesta és l'única solució, ja que no disposem de la informació sobre l'estat civil de les persones que arriben.

Per poder fer l'estudi de les edats de les persones que opten per venir a viure a Sant Just Desvern, el que s'ha fet és sumar totes les dades dels anys per als quals tenim la informació sobre l'edat (de 1988 a 1999, excloent-ne 1991 i 1996) per tal d'eliminar els efectes aleatoris que es

Gràfic 4.6. Evolució del nombre d'altres segons el sexe.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

poden donar en només un any. El resultat es mostra de manera gràfica en la següent piràmide poblacional.

Gràfic 4.7. Estructura de la població immigrada.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

El model que ens mostra el gràfic és el d'una arribada de persones a Sant Just Desvern que tenen sobretot entre vint-i-cinc i quaranta-cinc anys, edats en què s'acostumen a formar les parelles. També observem que dins d'aquest subgrup (de vint-i-cinc a quaranta-cinc anys), les dones tenen un major pes en les edats més joves, ja que el model matrimonial del nostre país ens diu que les dones formen famílies en edats més joves que no pas els homes. Per tant, els individus que pertanyen als primers grups d'edat segurament són els fills de les parelles que arriben, i que, de la mateixa manera que passava en les emigracions, han realitzat aquest canvi de residència de forma obligada.

També s'observa que a mesura que arribem a les edats més grans, la tendència a disminuir el percentatge d'aquestes persones es trenca, i va augmentant de manera progressiva. Aquest fet ve provocat pel reagrupament familiar que de vegades es dona quan un membre de la família arriba a edats molt grans i, motivat principalment per raons de salut, passa a viure a les llars sobretot dels fills.

Si comparem l'estructura de les persones que arriben al municipi amb la de l'anterior apartat, el de les persones que marxen, s'observa que els pesos dels grups d'edat joves (entre vint i trenta-quatre anys) són molt similars, que per als emigrants són d'un 36,6% en els homes i d'un 39,5% en les dones, mentre que per als immigrants és d'un 36,2% en els homes i d'un 38,16% en les dones. Tot i això, en els últims cinc anys es comença a observar que les diferències en aquest sentit comencen a fer-se lleugerament més grans, i les persones que marxen són més joves que no pas les que arriben.

Un cop vistes les característiques de les persones que venen a viure a Sant Just Desvern, passem a mostrar quins són els seus orígens mitjançant les següents taules, on es mostren els deu primers orígens d'aquestes persones. De la mateixa manera que en les taules anteriors per a les destinacions dels emigrants, si l'origen és d'un municipi de Catalunya, es mostra el municipi, i si és de fora de Catalunya, es mostra la província. En aquest cas se'n mostren deu en comptes de quinze, perquè per a aquest fenomen hi ha una concentració més gran, i mostrant-ne deu ja tenim un percentatge significatiu segons el total de persones que arriben per a cada any. Això es demostra comparant els percentatges que apareixen a l'última fila de cadascuna de les taules.

Cal comentar que només es mostren els llocs d'origen, que no han de correspondre al lloc de naixement, i per tant podem trobar-nos amb casos de retorn a Sant Just Desvern després de viure en altres llocs. Aquest fet també és aplicable per a les arribades de persones procedents de l'estranger.

Taula 4.9. Principals orígens de la població que arriba a Sant Just Desvern.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Ordre	1977		1978		1979	
	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	106	Barcelona	147	Barcelona	142
2	L'Hospitalet de Llobregat	36	L'Hospitalet de Llobregat	49	Esplugues de Llobregat	35
3	Estranger	26	Esplugues de Llobregat	35	Cornellà de Llobregat	22
4	Esplugues de Llobregat	25	Cornellà de Llobregat	23	L'Hospitalet de Llobregat	17
5	Cornellà de Llobregat	11	Estranger	16	St. Feliu de Llobregat	15
6	Badajoz	7	St. Feliu de Llobregat	12	Madrid	9
7	Pamplona	5	Madrid	11	Estranger	7
8	Madrid	5	Sta. Coloma de Gramenet	8	St. Joan Despí	5
9	Badalona	4	St. Joan Despí	6	Sta. Coloma de Gramenet	5
10	St. Boi de Llobregat	4	Falset	6	Saragossa	5
Percentatge sobre el total d'emigracions		84,85%		81,72%		80,50%

Ordre	1980		1983		1985	
	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	105	Barcelona	90	Barcelona	163
2	Esplugues de Llobregat	40	Esplugues de Llobregat	46	L'Hospitalet de Llobregat	60
3	L'Hospitalet de Llobregat	35	L'Hospitalet de Llobregat	23	Esplugues de Llobregat	52
4	St. Feliu de Llobregat	25	St. Feliu de Llobregat	13	St. Feliu de Llobregat	32
5	Estranger	23	Madrid	11	Estranger	31
6	St. Joan Despí	7	Cornellà de Llobregat	8	Cornellà de Llobregat	27
7	Cornellà de Llobregat	7	Estranger	7	St. Joan Despí	22
8	Manresa	7	St. Boi de Llobregat	5	Castelldefels	6
9	Vallirana	6	St. Martí de Centelles	4	Molins de Rei	6
10	Girona	6	St. Joan Despí	4	Pierola	5
Percentatge sobre el total d'emigracions		80,36%		84,06%		83,47%

	1987		1989		1990	
Ordre	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	98	Barcelona	151	Barcelona	135
2	Esplugues de Llobregat	43	Esplugues de Llobregat	29	Esplugues de Llobregat	57
3	Estranger	25	Cornellà de Llobregat	17	L'Hospitalet de Llobregat	34
4	Cornellà de Llobregat	12	L'Hospitalet de Llobregat	16	St. Joan Despí	18
5	L'Hospitalet de Llobregat	7	Madrid	12	St. Feliu de Llobregat	16
6	Astúries	6	St. Joan Despí	8	Cornellà de Llobregat	6
7	Biscaia	5	Llívia	6	St. Cugat del Vallès	5
8	St. Feliu de Llobregat	5	Tarragona	5	L'Arboç	4
9	Tarragona	5	St. Feliu de Llobregat	5	St. Boi de Llobregat	4
10	Corbera de Llobregat	4	Les Palmes de Gran Canària	4	Molins de Rei	4
Percentatge sobre el total d'emigracions		86,41%		90,04%		80,63%

	1992		1993		1994	
Ordre	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	164	Barcelona	235	Barcelona	228
2	Esplugues de Llobregat	41	Esplugues de Llobregat	73	Esplugues de Llobregat	59
3	L'Hospitalet de Llobregat	26	L'Hospitalet de Llobregat	45	Estranger	30
4	St. Feliu de Llobregat	15	Estranger	21	L'Hospitalet de Llobregat	28
5	Cornellà de Llobregat	10	St. Joan Despí	17	St. Feliu de Llobregat	18
6	Madrid	9	Cornellà de Llobregat	16	Cornellà de Llobregat	12
7	St. Joan Despí	7	St. Cugat del Vallès	14	Madrid	12
8	Lleida	5	Madrid	11	St. Joan Despí	11
9	Castellet i la Gornal	4	St. Feliu de Llobregat	10	St. Andreu de la Barca	6
10	Castelldefels	3	Saragossa	6	Molins de Rei	6
Percentatge sobre el total d'emigracions		84,78%		83,27%		79,46%

	1995		1997		1998		1999	
Ordre	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones	Origen	Nre. persones
1	Barcelona	214	Barcelona	177	Barcelona	252	Barcelona	217
2	Esplugues de Llobregat	63	Estranger	68	Esplugues de Llobregat	70	Esplugues de Llobregat	84
3	L'Hospitalet de Llobregat	48	Esplugues de Llobregat	68	St. Feliu de Llobregat	32	St. Joan Despí	31
4	St. Feliu de Llobregat	25	L'Hospitalet de Llobregat	52	Estranger	29	L'Hospitalet de Llobregat	21
5	Estranger	24	St. Joan Despí	34	L'Hospitalet de Llobregat	24	St. Feliu de Llobregat	19
6	Madrid	18	Cornellà de Llobregat	12	Cornellà de Llobregat	18	Madrid	9
7	Cornellà de Llobregat	13	St. Feliu de Llobregat	11	St. Joan Despí	16	Terrassa	8
8	St. Joan Despí	11	Castelldefels	9	St. Cugat del Vallès	10	Cornellà de Llobregat	7
9	Castelldefels	7	Molins de Rei	8	Cervelló	7	Gelida	6
10	Alacant	6	Calafell	6	Castelldefels	7	Múrcia	5
Percentatge sobre el total d'emigracions		82,50%		82,41%		79,90%		73,87%

Si observem els valors dels percentatges sobre els totals, veiem que els orígens de les persones que arriben a Sant Just Desvern es troben molt més concentrats que les destinacions dels emigrants. Aquest fet segurament es dona pel preu de l'habitatge al municipi, que provoca que no estigui a l'abast de tothom i per tant sigui més restringit que no pas les possibilitats que tenen les persones que marxen del municipi, amb un gran ventall d'opcions.

L'origen que sempre ocupa el primer lloc en nombre de persones que arriben al llarg de tots aquests anys és Barcelona, gràcies a la combinació de la seva gran població que pot venir a Sant Just Desvern, ja que és el municipi més gran de Catalunya, i la proximitat geogràfica que existeix entre els dos municipis, cosa que facilita a les persones que es traslladen mantenir el seu ritme normal de vida.

Tot i això, hi ha quatre municipis que també estan molt presents en els orígens dels immigrants, que són Cornellà de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat, l'Hospitalet de Llobregat i Esplugues de Llobregat, d'entre els quals destaca aquest últim. Si comparem la seva població amb la de Barcelona podem afirmar que és major el percentatge de persones d'aquests municipis que trien Sant Just Desvern que no pas el percentatge de persones de Barcelona, tot i ser el municipi del qual

prové el major nombre dels immigrants que arriben. Es tracta de quatre municipis també molt propers geogràficament a Sant Just Desvern.

De les províncies de fora de Catalunya, podem destacar Madrid, ja que té presència en quasi tots els anys entre els deu orígens més freqüents.

Un comentari apart mereixen les arribades de persones procedents de fora de l'Estat. Com veiem, acostumen a aparèixer dins del rànquing dels deu orígens més freqüents. És per això que a continuació s'estudia de manera més detallada quins són els orígens concrets d'aquestes persones. Es mostren els orígens d'aquestes persones per als anys 1993, 1995 i 1997. S'ha hagut de triar aquests anys perquè la web d'IDESCAT només mostra aquesta mena de dades a partir de l'any 1993 per a Sant Just Desvern, i aquesta era la manera de mostrar l'evolució de l'arribada d'aquest col·lectiu de persones al municipi.

	Resta de la UE	Resta d'Europa	Àfrica	Amèrica	Àsia	Oceania	Total
1993	9	7	3	2	0	0	21
Percentatge sobre l'any	42,86%	33,33%	14,29%	9,52%	0,00%	0,00%	
1995	18	2	1	3	0	0	24
Percentatge sobre l'any	75,00%	8,33%	4,17%	12,50%	0,00%	0,00%	
1997	37	4	4	21	2	0	68
Percentatge sobre l'any	54,41%	5,88%	5,88%	30,88%	2,94%	0,00%	

Taula 4.10. Fluxos d'immigració estrangera. Font: estadística de variacions residencials.

Els resultats ens mostren que Sant Just Desvern trenca amb la tipologia que es dona de manera generalitzada tant a Catalunya com a la seva comarca, des de fa poc temps, el Baix Llobregat, en què el major percentatge de persones que arriben de l'estranger tenen el seu origen en els països menys desenvolupats econòmicament, tant d'Àfrica com de l'Amèrica del Sud.

Veiem que la majoria de persones que arriben de fora de l'Estat ho fan de països de la Unió Europea, en què destaquen les persones arribades d'Alemanya. Aquestes persones acostumen a ser alts executius d'empreses multinacionals que, fins i tot, s'han concentrat en una de les zones del municipi amb un nivell de renda més alt. La importància d'aquest col·lectiu ha provocat que es construeixi una escola que segueix el model educatiu alemany i que fa la major part de les seves classes en

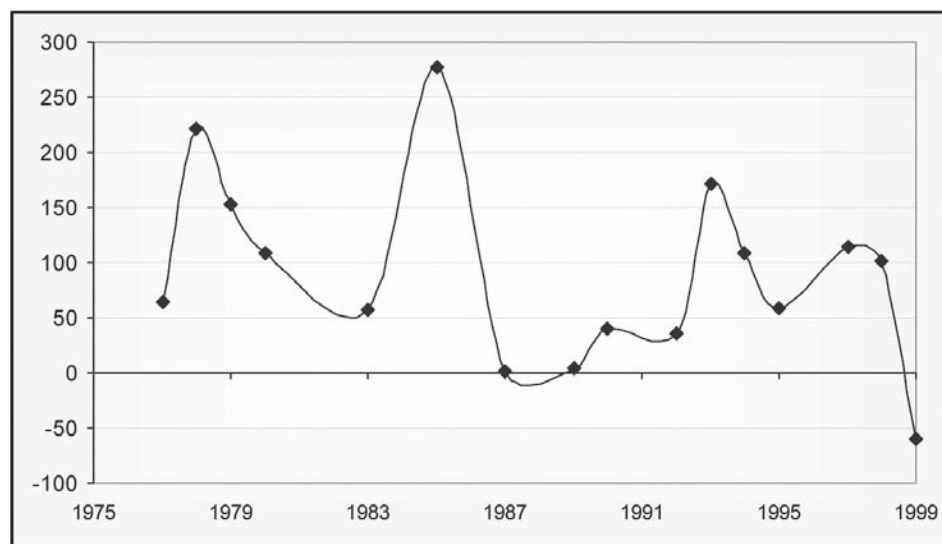
aquest idioma. Per tant, sembla que aquestes persones, tot i estar vivint actualment al municipi, no tenen intenció de quedar-s'hi, i per això no acaben d'integrar-se en la vida normal de la vila.

Influència dels fenòmens demogràfics en la població actual de Sant Just Desvern

Un cop vistes les evolucions que han sofert tant les emigracions com les immigracions, passem a mostrar quins efectes han tingut aquests fenòmens en la població actual de Sant Just Desvern.

Per realitzar aquesta descripció, disposem de les dades utilitzades anteriorment, i a més a més tenim les dades resultants dels padrons de 1991 i 1996, amb els llocs de naixement de tota la població.

El primer pas és mostrar l'evolució del conegut saldo migratori, que no és res més que el balanç que s'ha donat en cada any entre les persones que han marxat i les que han arribat. Dit d'una altra manera, és la resta entre les immigracions i les emigracions.

Gràfic 4.8. Evolució del saldo migratori de Sant Just Desvern.
Font: Arxiu Municipal SJD i estadística de variacions residencials.

Podem veure les contínues oscil·lacions que ha patit aquest saldo al llarg de l'últim quart de segle. Tot i això, sempre ha sigut positiu menys el 1988 i l'últim any. El resultat de 1988 sembla provocat per uns fets puntuals i és molt poc important, però el valor de 1999 sembla el resultat d'una tendència continuada en els últims anys cap al descens,

que s’ha traduït finalment en un valor negatiu. Si tenim en compte que un dels factors que provoquen el creixement de les poblacions és la migració, podem dir que si els altres factors, que són els d’origen natural (naixements i defuncions), no compensen aquest descens, la població de Sant Just Desvern patirà un descens en els propers anys.

A continuació mostrem la població del municipi per als anys 1996 i 1991 segons el lloc de naixement, per tenir una aproximació de la situació actual.

	1996		1991	
	Nre. de persones	Percentatge sobre el total	Nre. de persones	Percentatge sobre el total
Nascuts a Sant Just Desvern	1.601	12,03%	1.623	13,01%
Nascuts a la ciutat de Barcelona	5.498	41,32%	4.800	38,49%
Nascuts a la resta de la província de Barcelona	1.752	13,17%	1.578	12,65%
Nascuts a la resta de Catalunya	614	4,61%	666	5,34%
Nascuts a la resta de l'Estat	3.193	24,00%	3.273	26,24%
Nascuts a l'estranger	648	4,87%	531	4,26%
Total	13.306		12.471	

Taula 4.11. Lloc de naixement de la població de Sant Just. Font: cens de 1991 i padró de 1996.

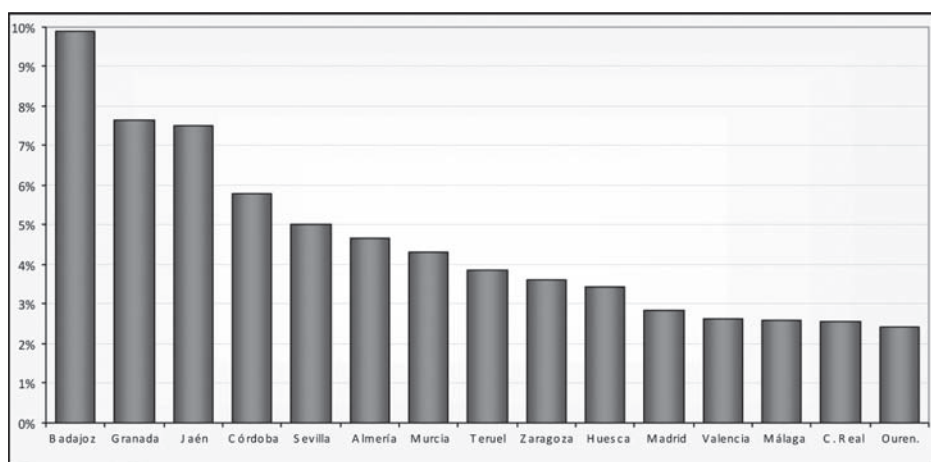
Abans de res, cal comentar que al llarg de l’època franquista els nens nascuts es registraven al municipi on es trobava l’hospital en què s’efectuava el part. Això implica que, com que en aquella època les dones de Sant Just Desvern havien d’anar a donar a llum a Barcelona, algunes de les persones que apareixen com a nascudes a Barcelona ciutat realment han nascut a Sant Just Desvern. Malgrat això, aquest fenomen no és gaire important en aquests dos anys, ja que cada persona omple el lloc de naixement de manera individual quan emplena el qüestionari del padró.

El primer fet que cal destacar és el descens en el percentatge de persones nascudes a Sant Just Desvern en el període de temps que va

d'un padró a l'altre. Aquesta circumstància pot deure's a dos motius. Un possible motiu seria per l'arribada d'un gran nombre de persones vingudes de fora, cosa que, com hem mostrat abans, no succeeix. I un segon motiu, que sembla el més probable, podria ser per la marxa de persones nascudes a Sant Just Desvern, que segurament són el major grup dins de les persones que al llarg d'aquest període de temps han marxat del municipi.

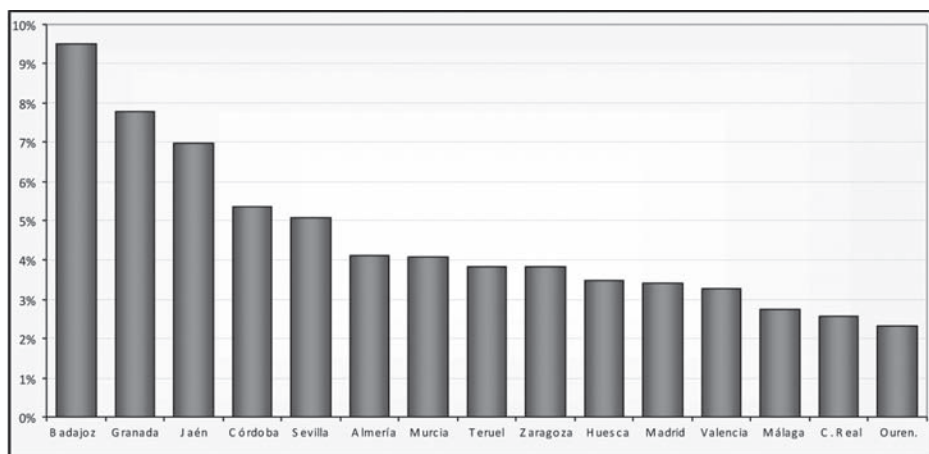
De tots els grups que apareixen, els únics que veuen incrementat el seu percentatge respecte del total de la població del municipi és el de les persones nascudes a Barcelona i el de les nascudes a l'estranger. Tots els altres han vist disminuir el seu pes sobre el total de la població. Aquest fet no ha de donar-se pels moviments d'aquests grups, ja que estem parlant de percentatges, i el sol canvi d'un dels grups afecta els valors dels altres.

En les següents gràfiques es mostren les principals províncies de fora de Catalunya on han nascut les persones que conformen el grup de "Nascuts a la resta de l'Estat". Es mostren tant de l'any 1991 com de 1996.

Gràfic 4.9. Província de naixement de les persones nascudes a la resta de l'Estat, 1991.
Font: cens de 1991.

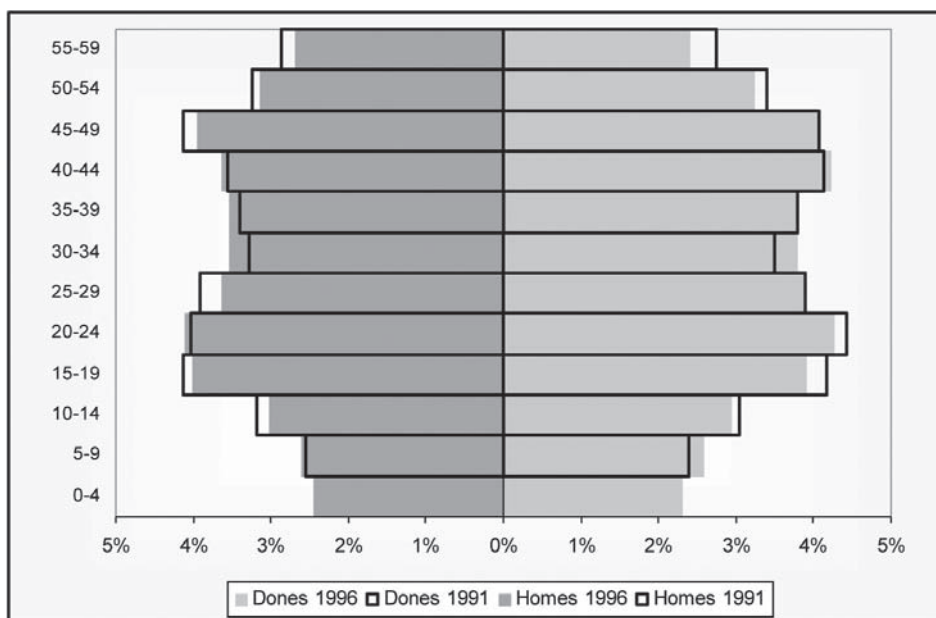
Si comparem aquesta gràfica amb la de la pàgina següent, veiem que les províncies amb un percentatge més alt són les mateixes en els dos anys. Això segurament és el resultat de les immigracions de períodes anteriors. També s'observa l'increment del percentatge de persones nascudes a la província de Madrid, fruit segurament del que

Gràfic 4.10. Província de naixement de les persones nascudes a la resta de l'Estat, 1996.
Font: padró de 1996.

s'ha comentat anteriorment en l'apartat de les immigracions, on ja s'ha vist que aquesta era la província d'on arribaven més persones de fora de Catalunya de manera contínua al llarg d'aquest període. Aquest fet segurament es deu a motius laborals, ja que Madrid, juntament amb Barcelona, són dos dels motors econòmics més importants de l'Estat.

Per acabar, veurem la influència dels moviments que es van donar entre 1991 i 1996 en l'estructura de la població. Partint de la teoria que actualment l'efecte de la mortalitat és molt petit, podem pensar que totes les persones que es troben en un grup quinquennal, un cop passats cinc anys, de no marxar, ha de trobar-se al grup d'edat quinquennal immediatament superior. El que es mostrarà a continuació és la superposició de l'estructura de la població de Sant Just Desvern el 1996 amb la de 1991, si totes les persones d'aquest any no haguessin marxat. Per exemple, se superposarà la població de 1996 del grup d'edat 15-19 amb la de deu-catorze de l'any 1991. Si no marxés ningú, i tenint en compte que l'efecte de la mortalitat no és significatiu, els dos grups haurien de ser quasi idèntics. Aquest exercici es realitzarà independentment de cada sexe. Com que el fet de prendre la mortalitat com a poc important en el canvi de l'estructura de la població és cert per a segons quines edats, el que s'ha fet és restringir aquest gràfic fins al grup d'edat 55-59.

Gràfic 4.11. Comparació estructura per edats, 1991 i 1996.

Font: cens de 1991 i padró de 1996.

El que podem veure clarament en aquest gràfic és que en les edats més joves el percentatge és superior en el que prové del 1991 que no pas el real el 1996. A partir d'aquí es pot deduir que és en les edats joves quan les persones residents a Sant Just Desvern, i per motius d'edat, probablement nascudes al municipi, decideixen marxar a altres municipis, i que aquesta marxa no queda compensada per l'arribada d'immigrants. En canvi, en les edats compreses entre trenta i quaranta-quatre anys, aquest fet s'inverteix, cosa que ens dona una idea de l'edat aproximada de les persones que arriben al municipi majoritàriament, que ja superen en nombre les persones d'aquestes edats que marxen. Finalment, en els últims grups d'edat es torna a donar la superioritat de les persones que marxen respecte de les que arriben.

La conclusió que es pot extreure d'aquest exercici és que Sant Just Desvern perd progressivament gent jove i que, per contra, rep gent adulta, fet que provoca el progressiu envelliment de la població, tant per l'edat de les persones que arriben com per la pèrdua de persones que potencialment poden ser pares just a l'inici de la seva edat reproductiva. Això, unit a la progressiva saturació del sol urbanitzable al municipi, pot provocar que en propers anys la població de Sant Just Desvern s'estanqui, i que fins i tot arribi un punt en el qual decreixi.

Conclusions

Aquest estudi ha servit per mostrar de la manera més acurada possible el comportament d'un dels fenòmens més difícils de descriure dintre de l'àmbit demogràfic com és la migració, que es veu dividida en emigració (persones que marxen del municipi) i immigració (persones que arriben al municipi).

Les dificultats més grans han sorgit per l'ambició del mateix estudi d'agafar un període tan gran com són tres segles, en els quals hi ha hagut una sèrie de canvis lògics tant en el comportament, que s'ha intentat descriure, com en els mitjans de registre en els quals ens hem basat per poder treballar i poder oferir els resultats que s'han descrit al llarg dels diferents apartats d'aquest estudi.

Dins de les fonts de dades utilitzades, hem tocat totes aquelles que segons el període històric ens podien aportar una informació tan precisa com es pugui, comptant amb els mitjans de què disposàvem. Abans de qualsevol registre estadístic, les dades relacionades amb el comportament de les poblacions eren recollides pels registres parroquials, dels quals s'ocupava el sacerdot a càrrec de l'església del municipi. Per tant, les dades que hem extret estaven condicionades a la cura d'aquest sacerdot en el moment de registrar-les. Això, unit al fet que en estar vinculat a una font religiosa feia que només es registressin aquells fets relacionats directament amb la religió, ha fet que l'anàlisi a partir d'aquestes dades hagi estat molt complicada.

No és fins a la segona meitat del segle XIX que no es té la possibilitat de disposar de les dades que ens ofereixen els censos i els padrons. Tot i ser una font més fiable i més fàcil de treballar que no pas el registre parroquial, no ens ofereix una informació directa del fenomen que era el nostre objectiu, com són els moviments de les persones. Aleshores, el que s'ha hagut de fer és analitzar les dades sobre els municipis d'origen de les persones, però això no ens ha permès l'estudi de les destinacions de les persones que marxaven del municipi. A més a més, al llarg del temps, els criteris i les preguntes dels qüestionaris dels recomptes estadístics han anat variant contínuament.

Finalment, a la segona meitat del segle XX apareixen els fulls d'altres i baixes, que ens aporten la informació per a una anàlisi més acurada del fenomen.

La situació de Sant Just Desvern a principis del període del nostre estudi, o el que és el mateix, a principis del segle XVIII, és la d'un municipi agrícola, com la majoria en aquella època, que pateix petits canvis en el volum de la seva població. Les mesures sanitàries i els

successos bèl·lics provocaven que la mortalitat fos molt alta, i això condicionava molt la possibilitat de les persones a l'hora de traslladar-se d'un municipi a un altre. El que s'observa gràcies a l'explotació de les dades del registre parroquial és la proximitat entre els municipis que intercanvien població amb Sant Just Desvern, ja que els mitjans de transport no oferien la possibilitat de grans moviments. Les persones que arribaven al municipi ho feien sobretot de les comarques del Barcelonès i del Baix Llobregat. Els motius d'aquests moviments eren majoritàriament dos, matrimonials o laborals. Una de les diferències més apreciables és la distància segons el motiu, ja que les persones que es desplaçaven per motius matrimonials recorrien distàncies més curtes, comparades amb les que venien a la recerca de treball. Les feines que cercaven estaven relacionades amb les tasques del camp.

Les persones que marxaven del municipi també ho feien a municipis molt propers, però majoritàriament tornaven abans de morir, segurament per motius familiars.

El balanç entre immigracions i emigracions va ser quasi igual si mirem el total del període, tot i petits alts i baixos.

Aquesta va ser la pauta general al municipi fins a arribar a la segona meitat del segle XIX, en què les pautes de les immigracions quasi no van canviar, però sí les de l'emigració. Els orígens i els motius de les persones immigrants que arribaven a Sant Just Desvern eren quasi els mateixos, si no és per la major distància recorreguda per les persones que arribaven al municipi, ja que van arribar de manera progressiva tot un contingent de persones procedents de les comarques més agrícoles a la recerca de feines relacionades amb el camp. D'entre aquestes comarques destaquen l'Anoia, l'Alt Penedès i les del camp tarragoní.

On sí que es va donar un canvi important és en les emigracions, ja que la industrialització de Barcelona, unida a la proximitat d'aquesta ciutat amb Sant Just Desvern, va donar com a resultat un gran nombre de persones que van emigrar cap a la capital. Aquest fet va provocar que el saldo migratori fos molt proper a zero, excepte en l'última dècada, en què va ser negatiu, i molt important.

No és fins a començaments del segle XX que Sant Just Desvern no comença a transformar-se de societat agrícola a industrial, que no

El balanç entre immigracions i emigracions va ser quasi igual si mirem el total del període, tot i petits alts i baixos. Aquesta va ser la pauta general al municipi fins a arribar a la segona meitat del segle XIX

s'inverteix el signe del saldo migratori, i de manera progressiva no arriba a ser un dels motius del primer gran creixement de població del municipi. Un dels fets més importants que es van donar com a conseqüència d'aquesta industrialització va ser la instal·lació de la fàbrica de ciment La Auxiliar de la Construcció (Samson), que va potenciar el creixement econòmic de la zona. Cal destacar, també, que gran part de la immigració que va arribar a Sant Just Desvern durant la dècada dels anys vint ho feia per treballar de jornalers en el sector primari.

Les persones que arribaven ho feien tant de les comarques més properes, com en el període anterior, com de comarques situades més al sud de Catalunya, de les quals va destacar la Ribera d'Ebre.

És justament al llarg d'aquella època i fins a la Guerra Civil que comencen a arribar al municipi un important contingent de persones

procedents de fora de Catalunya, i sobretot de la costa mediterrània, principalment de les províncies de Castelló, València i Múrcia.

A començaments
del segle XX Sant
Just Desvern
comença a
transformar-se de
societat agrícola
a industrial, i
s'inverteix el signe
del saldo migratori

Però la Guerra Civil i la posterior postguerra van resultar ser un parèntesi en el creixement del municipi, que no va recuperar aquest creixement fins a la segona meitat de la dècada dels cinquanta, en què van tornar a venir persones dels municipis del Baix Llobregat, el Barcelonès, l'Alt Camp, l'Alt Penedès i la Ribera d'Ebre. En el cas de la província de Tarragona, l'origen de les persones que arribaven es concentrava a Ascó, Riba-roja

d'Ebre i Aiguamúrcia. I pel que fa a les províncies de fora de Catalunya, les principals eren Múrcia i Almeria, afavorides també pels millors mitjans de transport.

La tendència d'aquests anys passaria a concentrar l'arribada de persones de Catalunya als municipis més propers, com ara Esplugues, Sant Feliu de Llobregat i Barcelona. En canvi, les províncies de fora de Catalunya guanyarien pes dintre de les immigracions, i se n'hi afegirien d'altres, com per exemple Jaén. Aquest seria el segon període de màxim creixement de la població de Sant Just Desvern.

Aquest creixement duraria fins a finals de la dècada dels seixanta, en què el ritme d'immigració baixaria progressivament. En aquest període trobem que les persones de Sant Just Desvern continuen amb la tendència d'anar als municipis més propers geogràficament.

El descens del ritme de la immigració dura fins a principis de la dècada dels noranta, però dues dècades abans, a mitjan anys setanta,

el model d'immigració de fora de Catalunya canvia, i la província de Madrid passa a tenir cada cop un major pes, alhora que les esmentades anteriorment cada cop perden importància. També comencen a arribar persones de fora de l'Estat, fenomen que es continuaria donant fins a l'actualitat, augmentant progressivament el pes d'aquest col·lectiu en el municipi, format sobretot per persones procedents d'Alemanya.

El que es manté inalterable és l'intercanvi de persones amb els municipis més propers, com sempre al llarg d'aquests quasi tres segles, tant en el sector de la immigració com en el d'emigració, tot i que les últimes tendències semblen indicar que aquest intercanvi actualment és més important de sortida que no pas d'entrada.

Per tant, i a mode de conclusió, podem dir que Sant Just Desvern sempre ha mantingut un flux d'entrada i sortida amb els municipis del seu voltant, mentre que s'ha mantingut una mica al marge de les tendències generals que en l'àmbit de migracions es donaven a Catalunya, ja que tot i l'arribada de persones de províncies de fora de Catalunya, aquest col·lectiu no ha tingut un pes tan important dins de la població del municipi, segurament a causa del seu caire poc industrial.

Bibliografia

- AV. *Cronologia i fets de Sant Just Desvern al s. XX*. Barcelona: Ajuntament de Sant Just Desvern.
- AV. *Guerrilles al Baix Llobregat*. Barcelona: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986.
- BARRERA, Lourdes. "Breu comentari sobre el cens de Sant Just Desvern (1887-1888)". A: *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs III*. Sant Just Desvern: Centre d'Estudis Santjustencs, 1991.
- BRULL, Pere. *Barrejo la meva història amb Sant Just*. Sant Just Desvern, 2001.
- CABRÉ, Anna. *El sistema català de reproducció. Cent anys de singularitat demogràfica*. Barcelona: Proa, 1999.
- CABRÉ, Anna; PUJADAS, Isabel. *La població: immigració i explosió demogràfica*. 1989.
- CALVO, A., i altres. *El pas de la societat agrària a industrial al Baix Llobregat. Agricultura intensiva i industrialització*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.
- CARDONA, D. *Sant Just Desvern, un paisatge i una història*. Barcelona: Ajuntament de Sant Just Desvern i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- CARDONA I PERA, Daniel; DE FÀBREGUES-BOIXAR I NEBOT, Oriol. "Sant Just Desvern durant el segle XVIII". A: AV. *Sant Just Desvern*,

- un paisatge i una història*. Barcelona: Ajuntament de Sant Just Desvern i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1987.
- CODINA i VILÀ, Jaume. "Introducció històrica a les migracions del Baix Llobregat". A: *Materials del Baix Llobregat*. Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat.
 - EL CONSULTOR DE LOS AYUNTAMIENTOS. *Reglamento de población y demarcación*. Madrid, 1952.
 - GUAL, F. Xavier; MILLÀS, Carles. *La població del Baix Llobregat a l'època dels Àustria*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana i Ed. Rafael Dalmau, 1999.
 - LIVI-BACCI, Massimo. *Introducción a la demografía*. Barcelona: Ariel, 1993.
 - LLONCH, Montserrat; SANCHÓ, Socorro. "La movilidad en el marco de la transición demográfica: la Catalunya interior". *Papers de Demografia*, núm. 45. Barcelona: Centre d'Estudis Demogràfics, UAB, 1990.
 - LÓPEZ GAY, Antonio. "Una aproximació a la dinàmica migratòria de Barcelona". Treball de tercer cicle. Sense publicar, 2001.
 - MARTORELL PORTAS, V., i altres. *Historia del Urbanismo en Barcelona. Del plan Cerdà al Área Metropolitana*. Barcelona: Editorial Labor, 1970.
 - MASDÉU, Raimon. "Demografia de Sant Just Desvern S. XVI-XVII". Tesina.
 - MÓDENES, Juan Antonio; PASCUAL, Jordi. "Assaig de la modelització de les migracions Metropolitanes. Regió Metropolitana de Barcelona, 1986-1990". *Papers de Demografia*, núm. 88. Barcelona: Centre d'Estudis Demogràfics, UAB.
 - OYÓN, José Luis (1992). "Transporte caro y crecimiento urbano. El tráfico tranviario en Barcelona, 1872-1914". *Ciudad y Territorio*, núm. 94, pp. 107-123. 1992.
 - PUGA GONZÁLEZ, M. Dolores. "Inmigración Europea cualificada en el área metropolitana de Barcelona. El caso de Sant Just Desvern". A: ROCA i ALABERT, Joan (coord.). *L'articulació social de la Barcelona contemporània*. Barcelona: BCN Biblioteca Històrica i Proa, 1997.
 - PUJADAS, Isabel. "L'expansió demogràfica de 1857 a 1980: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana". *Papers de Demografia*, núm. 14. Barcelona: Centre d'Estudis Demogràfics, UAB, 1986.
 - PUJADAS RÚBIES, Isabel. "La població de Barcelona a la segona meitat del segle XIX". *L'Avenç*, núm. 118. Barcelona, 1988.
 - RAMOS, Ada. "Origen i procedència de la població de Sant Just Desvern (1920-1945)". A: *Miscel·lània d'Estudis Santjustencs V*. Sant Just Desvern: Centre d'Estudis Santjustencs, 1993.
 - RECAÑO, Joaquín. "Les primeres fases de la transició demogràfica al Baix Llobregat i a l'Hospitalet (1787-1936)". A: *El pas de la societat agrària a industrial*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995.

- RECAÑO, Joaquín. “La immigració de la resta d’Espanya al Baix Llobregat. L’onada migratòria dels anys seixanta i setanta”. *Materials del Baix Llobregat*, núm. 5. Centre d’Estudis Comarcals del Baix Llobregat, 2000.
- SANCHO, Socorro; ROS, Carme. “Los movimientos migratorios en Cataluña a nivel municipal en 1923-1936 y 1970-1991”. *Papers de Demografia*, núm. 92. Barcelona: Centre d’Estudis Demogràfics, UAB.
- SOBREQUÉS I CALLICÓ. *Historia de Barcelona*. Volumes VI i VII. Barcelona, 1995.
- TENAS, Mn. Antonino. *Notes històriques del poble i parròquia de Sant Just Desvern. Ajuntament de Sant Just Desvern*, 1947.
- VILARRÚBIA-ESTRANY, Josep M. *El carrer de Sants. Estudi històric d’un vial barceloní*. Barcelona: La Busca Edicions, 2000.